

humilitatez. albi p innocentiam
et castitatez. varij per honestatem
ps. Circumamicta varietate. ¶
¶ Vl dic econtra scilicet q equi di-
aboli sunt peccatores. Ps. xxxi.
Equi eorum caro et non spus.
et istorum quidam sunt rufi per
maliciaz. quidam nigri per insa-
miam. albi p hypocritam. varij
per duplicitatem et in constanti-
am.

¶ Explicunt Moralisationes su-
per Librum Zacharie. ¶ Inca-
piunt Moralisationes sup Li-
bru. pmum Machabeorum.

¶ Capitulu pmum. ¶ 2

Alexander rex ma-
cedonum micos ce-
ges et pni-
cipes de-
bellauerat
munitio-
nes eoz
et nescivat. spolia multitudinis
gentium accipiat. et manu for-
ti regnauerat super terram. Et fa-
ctum est q moreetur et regna-
uet tunc puer eius unusquisq; in
dyadema et multiplicata sunt
mala in terra. i. Mach. i. ¶ Mori-
tate vere dico q alexander qui in-
terpretaatur aufere angustias
tenebrarum est bonus prelatus q
tenebras angustie vel ignoratio-

p sapientiam sit auferre. agus
tias subditorum per dulcedinem
et clementiam sit lenire. Omq; re-
gnat iste in ecclesia vel patria ta-
fortiter et pspere. q malos tyra-
nos. fortes ac malos sibi subdit
ac munitiones. i. malas cogitationes
eorum dissipat scientiam spoliia et diuitiarum vndiq; augmen-
tat. Sed sepe fit q ipso mortuo in
regno ei⁹ vel ecclesia sua diuisio-
nes solent fieri. ita q de pueris
. i. de subditis qhbet vult regnare
et dyadema iurisdictōnis cape.
ita q sinerege et regine vagātes q
libet abitōse cupit alios impare
saltim siue iugo sicut rex viuere
et manere. ¶ b

In diebus illis rex no⁹ erat in
israel. sed unusquisq; hoc
q; wolebat faciebat. Ista em in
ecclesiis vel conuentibus p mor-
tem prelati videntur. q; qui libz
imponit sibi dyadema inceptum p
lati fieri presumunt et imaginan-
tur et quibz et in loco suo regnat
inceptum vagabundi sunt et ob-
dire maioribus deignantur. Es-
sic mala multiplicantur in terra. q;
p mortem boni plati et p dissensi-
onem eligentium p insolentiaz p
sumentum subditz sunt in ecclie-
sis multa mala sicut dicitur. Pro. xi.
Vbi non est gubernator populus
corruvit.

Factum est q anthiochus ea-
dix peccati imponeret sibi di-
ademata. et regnaret super asiaz
et egyptum no⁹ sufficiebat sibi re-
gnum asia et grecie possidere nisi
etiam studere et alienum regnum
scilicet egypti per violentiam

vhūpare. Cū ergo p̄ualuisset contra pholomeū regem egypti. et spolia q̄ plurima cōgregasset. ap̄ posuit etiā filios israhel impugnacē. Intravit ergo sanctificatōnem iñ supbia et accepit altae aureū. mēsam et cādelabz. fialas. mortario la aurea. veluz. corīnas. et orna mentum aureum qđ erat iñ facie tēpli. Et accepit autū argētuꝝ va sa contupiscibilia thesauros occul tos de domo dominū. et cōminuit dñm. Et sublatis oībꝫ iñ terraz suā redire. et ciuitatē ihrlm ēstēz et desolatam dimisit. Causa at q̄ re ista mala p̄misit de⁹ filiis isel euemire ibidē reddidit. q̄ in diebꝫ illis exierant ex isel filii imiqui. q̄ a testamēto dei recesserūt et testa mentū cū gētibꝫ disposuerūt. et gymnasium secūdū modū gētillū ī ihrlz obstruxerūt. p̄putia sibi fecerūt. et natōmibꝫ se iūinxerūt. et venūdati sūr ut facerēd mala. Et accedētes ad regē. potestate faciēdi iusticiā impetraverūt. qbus deus indignatus. ipsā ciuitatē ihrlz iñ manu atiochi reddidit. qui tē plum et ciuitatem vt dictum est expoliauit.

I Moraliter. **F** Expō hēdo misericō dico q̄ ihrlm ecclēsiā signat q̄ filios isel. vīcos ecclē siasticos deū vidētes cōtinet. Sed sic sit q̄ hic iñueniūtur multi iñq̄ testamētū dei. cultum religiomis et ecclē cōtempnētes et ab ea per vitia recedētes. testamētū gentiū. vītū et mores secularū eligen tes. et se iñ moribꝫ et vītibꝫ natōmibꝫ gentiū. secularibꝫ cō formātes. ginasia seculariꝫ scīentie iñ ihe

tusale. iñ ecclā introducētes. et p̄puca carnalis vite sibi facien tes. et a rege. i. a principibꝫ secu latibꝫ potestate faciēdi iusticiam. i. secularia officia cōmissiōes et ne gocia impētrātes. **V**idens ergo do minus filios isel. ecclesiasticos in se culates ouerti. vitam regulatez et ecclēsiasticam negligere. seculatē diligere et amplecti. solet eos antiocho id est tirannis huīus mundi et regibus subiungate. qui iam non cessant iherusalem et tē plum ipsius id est ecclēsiā et cō ligionem bonis suis temporalibꝫ spoliare. **P**s. Tradidit eos iñ manus gentiū. a dominati sunt eo rum qui oderunt eos. Non enim sufficit istis principibus q̄ notabili regna habeāt. quīymo ad alia regna possiſiōes et terras aspirat iugiter et āhelat. Nec eis sufficit egypti. i. mundi spolia et diuitias tollere. nisi etiam contra iherusalem. i. contra ecclā studeant rapimis dimicacē et eā bonis ipsiꝫ spoliaē.

Isti ergo duo dyademata sibi imponunt. inquantum iñ mundo et iñ ecclē etiam dominari querunt ibidē clerū grauant et pre munt.

Vel dic contra ambitiosos q̄ anti oclus qui interpretatur pauper silens significat ambitiosum et malum. qui iñ principio pauperem se esse predicit. silentem et pacificuꝫ se esse fingit. **P**salmita Pauper sū egō et iñ labotibus aē. Sic ergo facit vt super duo regna imperet id est q̄ duo v̄ el plura beneficia acquirat. regnum em̄ appū id est status sibi p̄porci oātꝫ

nō sufficit. quādūmīo regnū et bene
fīa aliorū abit et cupit. Et fit
qīlē q̄ p̄tholomeū de regnō egip
ti. i. aliquē aliuīz de sua dignitātē
depōnit. et duo dyademata. i. du
as dignitātes sibi accipit. Apoca
xin. Habebat duo cornua similia
agni r̄e. Mach. xi. Intravit p̄tho
lome⁹ āthiochīā et imposuit duo
dyademata capitū suo. Sed isti
ad huc nō sufficit nisi ad iherusa
alem et ad templum. i. ad maio
ris dignitatis prelaturaz vēnat
quā supē et abitiose intrare pro
curat. Iste ergo mediante exerci
tu suo. i. altis carnalib⁹ p̄ncipib⁹ sa
culariib⁹ intrat sanctificatiōnem
i. ecclesie prelationem i superbia
Vbi pro certo euz intrauerit. sta
tim se conuerit ad vasa aurea et
argentea et ornamēta et supellec
tibia. i. ad ecclē diuinitas dēpādūz
ad s̄b̄ditos molestādum et tēplū
sibi cōmisse ecclē spoliandum. Et
qd̄ deterius ē q̄eqd̄ potest in ista
iherusalem. i. in isto tēplo rapre
in terram suam ad lēam portat.
in domo paterna palacia edificat
et bonis ecclē nepotulos suos di
tat. et sic templum suum depau
perare ut dites alios nūḡ cessat.
Illiud aut̄ in fortuniz misere ihe
rusalem merito puenit. q̄r filii. s.
mali ecclāstici. a testamēto legis
diuine recedunt. et per diuersā
peccata nationib⁹. i. secularibus
paces fūnt. et sic habere talem
platum propter peccatū populi
merentur cū ipi delinquūt. Job
xxvij. Domin⁹ regnare facit ho
nem ypocritam propter peccātū
populi. // E. ¶ Vl̄ dic q̄tatio

eh⁹ est dyabolus. q̄ propter pecca
ta xpianorum v̄sc̄ ad iherusalem
. i. v̄sc̄ ad xpianorū fidez exercitū
vitiorum deduxit. sanctificatiōem
. i. statum religionis cum supbia
sb̄mitrauit. et inde ornamēta spi
ritualia abstulit penitus. Exinde
enim abstulit altare deuotionis
candelabrum discretionis. mensa
compassionis. phialas predicta
omis. mortaria la diuini timoris
velū continentie et casti mitoris.
coronas eminentie et honoris. et
ornamentum bone conuersationis
et spūalis ho nestatis et decoris.
Dns enim omnibus iam videtur
ecclesia per dyabolum spoliata.
et ad tristem desolationem debu
cta. Aurum enim et argentum et
occultos thezauros. i. sapientiaz
et clementiā virtutesq̄ substulit
et vasa concupiscibilia. i. bonas a
santas personas exinde rapuit
et amouit. Trenorum primo.
Manum suam misit hostis ad o
ma desiderabilia eius. Et hoc pro
certo q̄r filii israhel. i. viri ecclesie
stic. qui natiōbus. i. secularib⁹
coformari int̄tur et t̄stantū di
cultiq̄ religioms et ecclesiastice
discipline abho mināt. ergo taba
incurrere pm erēt. Ezech. xxvij.
Secl⁹ tuū et formacōes tue fecerit
tibi hec. ¶ Vl̄ si vis dic q̄tatio
ch̄ē mal⁹ plāt⁹ quo intrate et in
pāte in ihesu. i. ecclāst religione
stati p̄ suū malū regnē ibidē de
ficunt spūales et tpales diuinit
supradē. q̄r sicut dī. Pro. xxvij
Regnātib⁹ ips̄. ruine hoīm Idz
at dic de malo p̄ncipē qñ ic̄pit i
patria dn̄tri. // F

Qonsequēt ibi dicit q̄ spoliā
to rēplo p̄ ātiō chū gemue
rūgines infirmat̄ sūnt et speci
dicas mulieris imutata est. Ois
marit̄ sūp̄ sit lamenta et tota do
mus iacob c̄fusione. // **M**o. **S**ic
semores iuuenes v̄gines mariti
lauz p̄sonaz spiritualiter infir
mat et de bono in malū immuta
tur. Cōstat em̄ q̄ ecclesiasticis a dia
bolo p̄ peccatum spoliatis secula
res solent malo exēplo eoz faci
lit desolari et a virtutum tramito
immutari. **P**saie. xxiiij. Sicut po
pulus sic sacerdos. // **G.** **¶**

Dicit cōsequēt ibi idē. q̄ prin
cipes tributorū miss⁹ a cege
venit iherusalē et locutus est eis
pacifica verba i dolō et credide it
ei. Sed cū infia v̄rbem reçpt⁹ fu
isset. irruit repente in ciuitat̄ m
et p̄didit populu ex israhel et ac
cepit spolia ciuitatis. Et fuc̄dit
ram igne. et destruxit domos ei⁹
et muros eius in circuitu. acapti
uas duxit mulieres et natos. et pe
tra possederunt. et facta est iheru
salē habitacō exteroꝝ. et facta ex
ter a scie suo. et natī eius de reli
querunt eā. sanctificatio ei⁹ deso
lata. dies festi ei⁹ cōuersi sūt in lu
ctū. sabbata ei⁹ in ob̄p̄briū. ho
nores eius i nihilū. secundū glorā
ei⁹ multiplicata ē ignomina eius
// **M**ora. **I**herusalē ē aia
ad quā iniqu⁹ p̄ncip̄s. . . dyabol⁹
p̄ temptationes se applicat et si
bi in dolō. s̄ sp̄ē boni mala fug

gerendo loq̄tib⁹. ita q̄ q̄lq̄ p̄ ma
las cōplacentias et consensus sibi
credit et eū recipit et admittit.
Sed statim qn̄ cimitat̄ mēas p̄
peccatū mortale intrauerit. rēp̄
irruit. et populuz suum. . . potenti
as aie et sensus quicq̄ destruit et
corrupt̄. spoliaq̄ virtutuz di
ripit. muros discipline scilic̄z re
gularis in ea destruit. et igne cu
piditatis eaz cremat et comburit.
Mulieres. . . bonas affectōes. na
tivat penit⁹. pe cora vero. . . bestia
les motus possidet atq̄ mittit. Et
sic fit q̄ ista a suo seine. . . a bonis
virtutib⁹ fit extera. alterū populo
scilic̄z vicis subiecta. Nam sancti
ficiō sue deuocōnis desolat̄. festi
uitas spiritualis gaudij cōtrista
bz cōturbatur. et sic honor sue spū
alis et rationalis conditio ms i ni
chilum op̄putat̄ et sic gloria quā
i ignominiaz commutat̄. **T**re. . .
In circuitu ei⁹ hostes eius. facta
est iherusalē quasi polluta mēstru
re. **F**atuum est ēgo talem hospitē
cōsensum tali principi apice. // **D**
Vel dic mistice q̄ iherusalem sig
nat ecclasiā. principes ābiti osū
sus in dolō verba pacifica loq̄t se
ip̄su mi tē dissimulauit. vt igreſ
sus sibi pateat. vt ad statū plati
ois intra ecclsiā admittat̄. Sed
quando se videt introductum et
ad prelationis officium sublima
tum et in statu et officio ex celso

confiematum. statim solet contra subditos per rapinas et exactio nes ireire. populum subditorum perdere. spolia et diuitias huius ciuitatis accumulare. muros ciui tatis id est libertates et priuilegia ierumpere. ignez crudelitatis ubiqz accendente. mulieres et na tos. i. inferiores personas et simili es scandalizare. et a statu gra tie captiuare. pecora vero. i. carna les psonas secum accipere. et sic ista ciuitas siue eccllesia a semme suo. i. ab omnibus filiis suis extre ma efficitur. in quantum nullus in digena vel gracie filius i eius be neficens et officijs promouetur. fitqz habitatio exterorum. in qua tum prelati isti introducunt mul titudinem consanguineorum et co patiotarum. **Trenor.** nij. Vere vitas nostra versa est in alienos domus nostre ad extra nos Sub tali ergo principe pertit sanctifica tio deuotio mis. subbatus quietis et festum consolationis. honor dignitatis et promotionis. Et ut bre uer concludatur. tota gloria co mutatur in ignominia vilitatis et confusione. **Treno.** n. Oblui omni tradidit dominus syon festiuitatem et sabbatum. Quia procer to quantum sub bono prelato uel principe eccllesia uel patria conso latur. tam sub malo ambicolo raptore et auaro confunditur expo saliter. et spualitor desolatur. **Vnde.** Apoa. xvin. Quantum glorificauit se in delitibz tantum dato ei tormentum. et cetera.

Equitur ibidem q per imli

tos regis antiochi desolata est et vastata iherusalem. Ciuitatem daniel id est arcem syon ceperunt et eam turribus et muris muni erunt. et constituerunt ibi gentes peccatum viros iniquos. et co valuerunt in ea. et posuerunt ibi arma et escas et congregauerunt spolia iherusalem. et posuerunt illuc. Et facti sunt illi in laqueum magnum et in insidias. et conta minauerunt sanctificationem et fugerunt habitatores iherusalem propter eos.

Mora litera.

Sic vere antio chus dyabolus et milites sui vas ta ciuitate iherusalem inferiori id est subiugato prius statu secularium laycorum. et per peccata multiplicitate dissipato. arcem sy on id est statum religiomis sibi specialiter dedicauerunt. et eam sibi habitationem fecerunt. ubiqz ad litteram posuerunt gentes pec catricem. que pre ceteris hodie in eccllesia ad litteram conualestune et in terra prosperitate proficiunt atqz crescunt. Quia sepe fit q in eccllesia et in mundo illi qui sunt iniquiores. sunt diuitibz pleniores.

Iheremie. duodecimo Via impiorum prosperatur. bens est omnibus qui preuanantur. et inique agunt. Ipsamqz arce id est ecclie statum spoliis iheru salem id est domibz secularium ditauerunt. Escas id est diuitias et commissiones. arma id est pompas et lites ibidem introdux erunt. et ipsam murs et turribus. castris et domibus. pompis

et fastibus accinxerunt. Sed rive
ra ista ecclie prosperitas tempo
realis sibi per dyaboluz procreata
non credit ad virtutum augmen
tationem sed potius ad iniquita
tis accumulationem. quod patet
in hoc quod sequitur. quia illi q̄
constituti sunt in arce facti sunt i
laqueum magnū. quia multi mo
derni ecclesiastici facti sunt hodie
in laqueum et in insidias aliorū
quia ipsi p̄e sc̄aues & malitias a
līs insidiarunt. et p̄e male vite
sue sc̄adalū aīn peunt et sc̄adali
santur. Et quia sanctificationem
ecclie p̄ luxurias suas contami
nauerunt. ideo habitatores iheru
salem id est ipsi ciues ecclie iſſe
dīs sej secularis a statu gratie p
istorum malum exemplum. vel
ab amore ecclie fugere c̄probā
tur. Et breuiter ista est veritas.
q̄ mali ecclesiastici sunt hodie pre
cipui milites dyaboli et i statu ec
clie est hodie sua specialis habi
tatio et aliorum illaqueatio et de
ceptio. **Vñ Osee quinto.** Audite
sacerdotes & attendite domus ihe
rusalem et domus regis ausulta
te. quia vobis iudicium est. quo
mā laqueus facti estis speculati
om̄ et recte exp̄sum super tabo

Hethiōchus rex scripsit. & or
dinavit per totum regnum
hūz q̄ om̄s popul⁹ vñ⁹ esset.
et q̄ vñusq̄ legem hūz et pa
trum suorum dimitteret. et legez
ipsius scilicet ydolatriā custodiēt.
Et q̄ continuo occideretur si quis
iussimib⁹ contra iacet. Multi eu
go in iherusalem legem domini di
misserunt et regis iussimib⁹ pa

rūctū. Precepit ergo rex dīfica
ri aras tēpla & ydola & sacrificari
carnes suillas et petra cōmunia.
et reliquē filios suos absq̄ iarcū
cisionē. et coinqūnari animas
eorum i imundiciens. et q̄ q̄ sacri
ficari tenueret moreretur. Ab
hominandum etiam ydolum sup
altare domini edificauit antioch⁹
vt ibidem demōns imolareetur.
obi domino fuerat imolatum.
Et prepofuit principes populo. q̄
hoc fieri cogerent. Qui etiā fili
os israelē abditis effugauerūt.
ante ianuas thura et sacrificia in
tenderunt. libtos legis domini cō
busserunt. et quo scurq̄ legez do
mini seruantes et libros legis ha
bentes inuenire potuerunt occide
runt. Et libros continentis leges
ydolorum illuc de grecia translu
serunt. eos qui circumcidabant pu
eros trucidabant. et per vniuer
sas domos eorum pueros a cerui
abus suspendebant.

Moraliter ¶ Sic v̄c
dyaboli iniqu⁹ sumē cupit q̄ lex
sua ab òmb⁹ teneatur. et q̄ vñ
uerse generationes leges suas di
mittentes legis nature diuine et
gratia enuntiantes vñus popul⁹
scilicet reproborum efficaciat. et
eidem in omnibus famuletur. Si
titur etiā q̄ in ciuitate iherusalē
i. in conscientia cuiuslibet fidelis &
i ecclie aras et tēplū suū faciat
et q̄ ibi ydola diuersorū vitiorū
etigat. et q̄ carnes suillas. i. viti
ū carnalitatis ibidē offerēdas idu
cat. q̄q̄ nullo s filios suos. i. affūs
et opationes suas a superfluis vi
tis circūcidat. sed poti⁹ seipm p
hh:

luxuriam et auaritiam conqnet.
et in immundiciis vitorum vivat.
Psaie. lxi. Anima eorum in ab
hominatibus delectata est. Er
go iam iste in templo ecclesie ab
hominanda ydola desolatōnis id ē
malos ecclesiasticos et prelatos.
super altā. i. cathedrā dignitatis
et officiorum constituit et erigit. q
seç abhominabilis vite sunt et de
solutionem fiorum locorum faciunt et
inducunt. **J**ēmie. xxxvii. Posuerū
ydola sua in domib⁹ in quo inuoc
atum est nomen meum. Jam li
bros diuine legis. i. scientia theo
logica de iuda et iherusalem. i. de
ecclesia destruit. et libros suos. i.
lucrativas scientias remittit. **J**ā
nullos pueros. i. nullos fideles cir
cūciū a superfluitate vitiorum pīn
tit. quinymo illos q̄ libros diuine
scientie habent sc̄z viros scienti
cos. istos etiam qui pueros circum
cidūt. i. illos q̄ in corrīedo alios a
carnis voluptate purificat. ipug
nat tabulatōnib⁹ et affligit. **D**ni
cipes suos. i. hēticos et seclerū pa
tronos ibidē collocat. p̄ quos fide
les ad hēc nephāda opa iducit m̄l
tipliciter et ipellit. **S**ic ergo fit q̄
ista iherusalem nostra multipliciter
desolatur. et crescentib⁹ vitis et
legis diuine cultu cessante ibidē
daybolus p̄ vitia prolinetur. **J**ēmi
vii. In desolatione erit terra.

Captulū secundūm ¶ 2

Quā apparatoes atīdchi
venissēt ad ciuitatē mo
din ut populū ad cultū

ydolorū cogerent. p̄mo atīte om̄ia
aggressi sunt mathathia. p̄ eo q̄
sacerdos erat et inter alios erat
persona solēpm̄or. Sperabāt enim
q̄ isto ad ydolatriā inclinato. alij
faciliter obeditent. **V**nde dixerūt
ei. princeps magn⁹ et clarissim⁹
es in ciuitate hac. ornatūs filii et
fratribus. ergo accede p̄ tu or et fac
iussum regis. et eius tu et filii tu
i inter amicos regis et magnifica
tus argento auro et muneribus
Veruptamē mathathias fortiter
restitit. et legē dei tēlinq̄e noluit
quīnymo zelo dei ac cēfus ydoluz
quod fecerant dissipavit. et quē
dam iudeum qui ad imolandum
coram omnib⁹ accesserat. appa
ritorem etiam tēgis qui alios in
molare cogebat super altare pere
mit. **E**t tandem collectio secū so
lētis et amicos ad mōtes et deserta
confugit. et q̄cquid habebat in ci
uitatis reliquit. p̄mo Machabeorū
¶ **M**oraliter ¶
Sic mīstice loquendo quando dy
abolus ex inferni mittit satellites
suos scilicet inferiores demones.
vt vndiq̄ cultum ydolorū id est
vitōrum suscitent et homines
commouēant temptationib⁹ et i
pellant. anto mītuntur mathathi
az. i. bō nos prelatos et sacerdotes
claroēsq̄ supiores et discretores
p̄sonas decipere. et donis et p̄cib⁹
ad peccata allicerē. vt sic p̄ malū
ipsoꝝ exēplū possint alios facili
ter superare. in. **N**egum vice simo
secundo. Non pugnabit s̄ contra
quempiam minōrem et maiorem. n̄i
atra regē isrl solū. **N**az p̄ ut poit
hic stephan⁹ de logotha. sic falco

primum genitum primo inuidit. •
sic dyaboli ad temptandum clericos
et prelatos primo curat. **i.** Negū
xxxi. Totum pondus pli⁹ verbi⁹
est in saul regem Sed iste debet for-
titer resistere legem domini non ubi
haquere. sed potius ydola vitiorū
pro viribus in ciuitate ecclie de-
struere. et iudeos. subditos im-
molantes punire. et ipsos dyabo-
li satellitos supare. et spiritualiter
occidere. Et relictis illis que in ci-
uitate mundi habet. scz affectu
terrenorum honorum debet in monte
et solitudinem padiyi per affectu-
onem et contemplationem fugere. et ad
hoc ipsum alios inuitare. qui dñm
est inquit sequatur me. **Ysa. n.**

Venite ad montem dñm **¶** **B**Je habes q̄ mlti filii israel
ascenderunt in solitudinem a
monkes ne sacrificaret ydolis. q̄
iam in valle et ciuitatibus coleba-
tur et se abscondebunt in abditis a
speluncis. Satellites antiochi co-
stituerunt eis p̄ reliū sabbato ad
finem q̄ non se defendarent cum
ipsis aema sumere in sabbato nō
liceret. Ipsi ergo se non de-
fendunt. nec arma contra hostes sup-
serunt. et sic usq; ad mille animas
trucidati fuerunt. Mathatias aut̄
et sui proponerunt etiā in sabbato
arma sumere a contra hostes se de-
fendere viriliter **¶** **M**ota **¶**
Ihid potest allegari contra ml-
tos religiosos. qui de ciuitate mu-
di et de valle terrenorum exerūt.
ad montes perfectionis et gradū
ascendunt ecclesiasticum. et in ca-
ueris religiosis intūntur se absco-
dere. et ab ydolatria et cultu vito-

eūm qui in mundi ciuitate colun-
tur immunes et liberos se esse cre-
dunt facientes illud. **G**enesi. xix
Nō manebis in oī circa regione.
sed in monte saluum te fac. **S**ed
revera demones ipsos ibidem tem-
pationibus insequuntur. et in di-
ebus sabbatis id est in ipsa quie-
te contemplationis. et in motib⁹
perfectiomis. et speluncis eligio-
nis contra eos prelantur. qui q̄a
arma bonorum operū non sumunt.
nec loca occulta scz cordis opilat⁹
a malis desideriis negg claudunt.
nec se contra hostes viriliter defēdūt.
ideo ipsi qui in mundo non pierat
in religiomis vel perfectiomis api-
ce viths peunt et succumbunt.
Fatuum ergo fuerat illis ad istos
montes fugere nisi vellent se forti-
ter armis bonorum operum defē-
rāc. Sed revera nō sic mathatias
a filii eius. i. non sic boni et prude-
ti religiosi et clericū. quia isti in
istis motib⁹ et speluncis viriliter
bonorum operum arma sumunt.
et seipso viriliter resistendo defē-
dunt. et ibi non peunt vel delin-
quunt. nec periculum dampnatio-
nis incurrit. **V**el dic q̄ dies sab-
bati signat festa in quibus dyabolus
contra homines fortius insue-
git p̄ eo q̄ eos vagos et occisos
cognoscit. quia tunc arma bono-
rum operum non assumunt. sed
potius oēns lusibus et litigis iē-
dunt et ideo temptati a dyabolo
facilius succumbunt. **T**erendum
secundo. Vocasti quasi ad diēm
solempnem. qui terrent me de
circitu. **D**om tamē xp̄c ipsum
sabbatū nō cessant arma bonorū
hh n

operū assumere. a ideo nec hostes
eos audent per temptationes iuā
dere. vel si inuidunt solent contra
eos fortiter dimicare. dices illis
Math. xiiij. Itaq; licet i sabbatis
bene facere.

Legitur de mathathia. q; ipse
a filiis sui adiunctis sibi illis
qui voluntari erant in lege et fu-
gient a malis. magnum exerci-
tum collegerunt. et viros impios
ex casserunt. pueros i circumcisos cir-
cumcididerunt. filios supbie persecu-
ti sunt. et aras quas fecerunt ydo-
latre destruxerunt. Tāde vero mo-
riens mathathias filios instruxit
et eos ad pugnādūz p legib; salu-
brarer erudiuit. **M**ora. **M**athathias qui interpretat a deo
datus signat bonum prelatum a
superiorē a deo datū et p motū.
Web. v. Nec q; sūt sibi hono-
rē. Nemo assuit ergo honorē. s; q;
vō tur a deo tāq; aarō. **T**alis ēgo
debet viros deuotos i lege dei volu-
tariorū sibi adiungē. et eos in co-
silijs et bñficijs secū habē. **Eccī.**
ix. viri iusti sint tibi iuuē. ipios
vero dēt p se q; punire et de medio
tolere. incircūcios vō i carnales
et supfluitatibus morū et diuitiā
rū onustos dēt corrīgendo circum-
cidere. **A**ras vō ydoloz. i. auaros
et luxuriosos i quib; semp vīgī
ignis cupiditatis. a carnes carna-
lis voluptatis. thus superbie. et
sum vītatis dēt destruere et
tandē filios et subditos suos debz
instruere et ad dimicandum si sit
necessē p legib; animare dices
illad primo **O**acha ferio. Ican-
gūnimi ex estot p fili potestes

¶ Capitulum tertium

¶ 2

Srexit iudas macha-
beus pro patre suo. et
iuuabant eū frātres
sui. et dilatauit glo-
riā p opulo suo. Induit se lo-
rica sicut gygas et succinxit se ar-
ma bellica. et protegebat gladio
suo castra. Similis factus est le-
dī in operibus suis et sicut cati-
lus leonis in venatione eugeniens
Persecutus est inimicos persecu-
tans eos. perambulauit ciuitates
uide et congregauit pereuntes
Et nominatus est usq; ad nouissi-
mū terce. et repulsi sunt inimici
pē timore eius. et omnes opera-
re iniquitatis conturbati sunt.
primo **O**achaeorum tertio.

Moralites. **M**oralites
In istis verbis recte ponuntur ex-
plar et regula cuiuslibet boni p̄n-
cipiis. **J**udas enim interpretatur
confitens et glorificans Machabe-
us interpretatur ingeniosus pte-
ges et peccatē. q; reuera bonū p̄re-
latū vel princeps debet deum lau-
dare. prudens et circumspectus
subtilis et ingeniosus ēē. Inocētes
protegere. pestilētes p cutere gla-
dio iurisdictōnis spūal vel tpal.
vel gladio feruentis orationis co-
dialis debet castra sibi subiecta. i.
territorū suū et eccīas pābulaē.
et tam eius vō q; personas prote-
gere. lorica iusticie accipe. arma
bellica. i. virtutū iduc. vt sic possit
gloriā et pspicitatez sibi populi
subiecti dilataē. **Eze. xxviii.** Tu-
cherub extensus pīgens. **Vnde**

istis dicitur illud. Ephes. vi. Sta te fucanti lūbos vestros induite loriam iusticie. Debet etiam esse similis leoni. audacter ardua ag greediendo. et ppter nullum quē tunq; magnū ab executione iusticie tepe scendo. Sicut catulus leo nis debet rugire altisone predica do. et sic iniquos debet persegu ipsos severiter puniendo. et eos detet perscrutari et inquirere dili gentissime et examinando. et ciui tates ad litteram pambulare sō ditos visitando. et iusticiā facien do. Ps. Perambulabam in inno centia cordis mei. a sic talis iudas poterit dici ille de quo dicit. Pro uerb. xxx. Leo fortissim⁹ bestiar⁹ ad nullius pauescit occursu. Et reuea si nostri principes tales fue rint. tūc p̄ timore eorū imici sui ta temporalis q̄ spūales repellētur. ab eorū p̄ sentia et iusticia terribū ē. et opam iniqtatis formidabūt. Pereūtes se; paupes tubulati q̄ iniuria patiuntur ab hys defendē tur et cōgregabūt. et ipsi famā p̄petuā acquirēt et vbiq; nomi nabūt. Ills ē vere quādō in vno loco ē iustus iudex v̄l platus peu dens et seuerus. omnes malū gene ratib; timēt eū. Osee. xi. Leo rugi es et formidabūt filii matris. ip se vero acq̄rit nomē p̄petuū et io cuđū. Ecclesiasticus. xv. Nominē eterno he reditabit illū dñs. Et. i. Paralip. xvn. Diuulgatum est nomen da iud in cunctis regiomib; Verū tamē aduerte q̄ dictū est. q̄ fra ttes eius iuuabāt eū. qua quilibet bonus frater canonicus v̄l sō ditus debet superiori collaborare. et

eūm spūaliter per orationes et ni thilominus temporaliter p obseq̄a et subuentiones benigniter adiu uare Quia dicitur. Proverb. xviii. Frater qui adiuuatur a fratre q̄ si ciuitas firma. cuius tñ se p̄fisse sit cōtra rūm. quia fratres et sō diti libentius laborat quādoq; ad superiorē suū cōfidēdū q̄ ad eū iuuādū. piculū ē em̄ in falsis frā bus. Cor. xi.

Iudas pugnās cōtra appolo mū ipſū occidit. et gladiū sibi abstulit. Et q̄dū vixit ī isto gladio semp pugnauit. et hostes suos debellauit. Tadem sero prin ceps sine contra eū applicauit quē iudas gladio supauit.

Mora. **I**stud potest ex pom̄ sic. Ipolomius qui interp̄ tatur mirabilis mūdū signat. q̄ ī cordibus fauorū et pulcher et mi rabilis. utiliat gladiū ei⁹ ī quo impugnat peccatoēs. ipsius pro speritas. Seron qui interpretat̄ princeps heronis est dyabol⁹. q̄ p certo iudas q̄ interpretatur cō fites debet p̄mo mūdū p cōceptū vicere. et gladiū eius. i. mūdi pro speritatē q̄ sit terribilis labilis et deceptibil p cōsiderationē acci pere. et sic isto gladio i. hac cōside ratione mediāte poterit seron p̄ capē dyabolū supare.

Hec dicit q̄ p̄plus vidēs p̄plim seron et multūm exer ci tūs. Icepit dubitate de victoria si iudas dux eorū incepit huiusmoi sermonib; eos cōfortate. Facie est multos claudi ī mam̄b; pau corum. nec est differentia apud dominum auxiliap ī mulḡs aut hh in

in paucis· quia non in multitudine exercitus victoria belli· sed de celo fortitudo est // **Mora**

Istud applica contra illos qui in multitudine exercitus gloriantur· et quod Victoria magis dependet ab occulta dei ordinatione· non a militiis fortitudine. Cuius signum est· quia plerique fortiores a debilioribus videntur· et plures a paucioribus supantur // **d** **V**l si vis dic quoniam imbecilles et timidi de suis virtibus desperantes· formidantibus ab aliis et vicinorum exercitu qui fortis est et multiplex inuidere· tunc iudas· i. bonus dux vel predicator debet eos ad sperandum in domino et in dei auxilio animare· et ad non timendum dyaboli potestate inuidare· dicens illud. **n.** **D**avalip. **xx** Nolite timere hanc multitudinem non enim pugna nostra sed dei et ceterum // **E**

Hoc iherusalem erant duces illorum qui remiebant contra eam. i. **Macha**. **m.** // **Mora**. **S**ic vero hodie sepe fit quod illi qui tenent arce et apicem dignitatis in iherusalem. i. ecclesia· duces et adiutores sunt tiranorum et principum quod militant contra eam. quod ipsis dant decimas et libertatem nocendi et populum ecclesiasticum deprimendi. **Vnde** si duci possunt dicere illud. **C**a. i. **F**ilii matris mee pugnauerunt contra me. Quod etiam de proditoribus per dicti qui in terra in qua habitant quandoque extean eos hostes introducunt.

Orum plures duces atochi se incantor et gorgias et alii congregant se ad preium contra iudanum

in multitudine copiosa· factum est quod idem nichil de victoria futura presumens per negotiatoribus maritimorum cunctatum mittetur· ut filios iuda ipsi precios vendere cunctorum habuisset Promittebat enim non negotia mancipia iudeorum futura per talento argenti. De precio et captiuitate futura iudeorum promittebat se suppleret duo iuda talentorum· que singulis annis a kiochus dabat per tributum romaeis. Verumtamen nutu domino contrarium factum est· quod duces regis et eorum exercitus copiosi a iuda et suis fuerint vici et multi occisi et alii turpiter fugati. Negotiatorum vero quod per emendis iudeis venerant fuerunt ab ipsis suis pecunias quas portauerint spoliati. Illud enim ponit. i. **Macha**. in et. **n.** et. **m.** **Macha**. **viii** // **Mora**

Illud applica contra presumptuosos iudicis. quod paucitate hostium vilipendentur· et in suorum multitudine et fortitudine confidunt victori sibi permittunt. et iam se esse de conforto certos credunt. **V**nus quod ad eorum fit quod suos hostes ante quod eos vincunt alii videntur· et quod eorum traxi alii distribuerunt. non aduertentes quod quoniam de ceterorum ordinat. qui non in multitudine belatorum sed in suo beneplacito victori am adimi instruit. **S**ic ergo sepe fit quod aliqui qui presumebant vincere supantur· et quod alios sperant emere ab eis spoliari. **Q**od utrum tunc accedit quando illi pauci ad dei recreuerunt auxiliu et de deo non de se presumunt et illi multi in sua superbia sicut. **N**on det quod cunctum fortis et potens sibi victori promittere· sed potius hostes suos quoniam

... fuit... **Capitulo quartu** **1**

Orum filii illi viale metanomia a problemi us; principes antochi quos marci gregias adiungit. et traxi gregias huc abscondi statuit. quod iplos hoc respondebat. **T**outris velut fons stramine cetera quae in te extratis. **S**ed statim per invenimus istros et rite piste fuisse. **R**ecipimus lucis et tuae tuae

pauperes et humiles forin^{dare}.
Quia sicut dicit ille. In me un
quāvis humilem docti est timere
Ideo ad répudendum proprio
nem talium deci. Regnum. ix.
Ne glorietur accinctus que ut di
scimus. et hoc quia dicit capitul
lo precedenti. Facile est apud deus
multos in manu paucorum cœlu
di. ¶ ¶ Vel si vis
allega contra illos qui gloriatur
de infortunis aliorum. quod tribulatio
nes aliorum suas existimant conso
lationes. et aliorum grauamibz
et dampnis sperat ditati mercio
mis atque lucis. Quibus sepe con
tingit quod in eodem negotio unde
i aliorum preiudicium sperant vni
litatem: acquirunt miseriam. Si
ent ad litteram eam de illi mercatori
bus qui vbi i alienis miseriis spe
rauerunt lucrum consecuti sunt p
iudicium a dampnum. Psal. six.
Expectauimus lucez et ecce tene
bre.

¶ Capitulū quartū ¶ 2

Quoniam filii israel viassent
in iehanore et ptholome
uz principes antiochi
quos una cum gorgia li
bias imiserat. cetera eos gorgiae
ad huc ex aduerso stabat. quod ipsos
inuidere proponebat. Aduersus
iudas dixit filius israhel ne concu
piscatis spolia. quia bellum cetera
nos est. gorgiae enim et exercitus
eius pro nos est. Sed state pro me in
uicem contra inimicos vestros et
expugnate eos. et post hunc sume
tis spolia. Quod factum est. quia

primo gorgiae viceant et fuga
uerunt. de mundo vero ad diripiendia
spolia redierunt. inter que aureu
et argentum iacinctum purpurea
et alias opes maximas inuenient
promo. Machab. iii.
¶ Moa. ¶ Iste tres hostes. quos
lisias. i. dyabolus contra nos mittit
mundum car nem dyabolus signat
qui in hac valle misericie fideles fa
tigant. Ptholomeus qui interpretatur
ad mensuraz deductus. car
nem seu corpus signat. quod finaliter
ad breuem mensuram deductus
quando infra sepulchrum ducitur
et artatur Psal. xxxviii. Extende
tur super eam mensura ut redigatur
ad nichil. Nichanor quod interpre
tatur lucerna. signat mundum quod
fatuis peccatoribus videtur stabilis
et lucens. et more lucerne oculos
mentis debilitans et offuscans. et
tamē istos quos offuscat allicias
Vnde ista est illa lucerna de qua dicit
Luce. xi. Vide ergo ne lumine quod i
te est tenebre sint. Gorgiae at qui
interpretantur proprio luctatium. signat dy
abolus. qui luctatores. i. mundo di ceu
deles et titanos finaliter percidit
et prostermit. De quo potest ex
poni illud. Genesis. xxviii. Ec
ce vir luctabat cum eo usque ad ma
ne. quod tetigit femur eius et statim
emarcuit. Ista est veritas quod iudas
et fui. i. aliqui fideles ecce dominus fiti
tes. quinque ptholomeum et nichanore
i. carnem et mundum supant per casti
tatem et obedienciam. de isto fortiter vic
toriatur. ut quod statu religiosis et per
petue subirent. Si quod per certos gorg
ias dyabolus adhuc latet quod istos
filios in castis locis mundanorum
hh nn

non inueniens. sed ea reliquias et
perirens. i montibus superbi eis
querere incipit. inquit quos per luxu
riam et auaritiam non potest vim
cere. per superbiam superare perfundit.
Istis ergo debet predican. q spolia
illorum quos occiderunt. i. bō
et diuitias seculi quas dimiserunt
non concupiscant. sed potius contra
gorgiaz dyabolam. qui contra eos
latet prelaturos se prepeñt. et
contra eū per perseveratiā stent.
a per bona opā dimicent. apostolē
a obtenta victoria post hāc vitaz
spolia pādysī tūti inter se diuidat.
Tilla enim spolia que possunt ha
ben ante plenam victoriaz scilicet
bona mundi non debent a fidelibz
et maxime a religiosis cōcupisci.
ne forte dum ad ista colligēda va
carent. contingeret eos a gorgia
dyabolo per auaritiam trucidari.
qz dicit̄ **P**roib̄. xvi. **N**elius ē hu
miliari cū mītibus. qz diuidere spo
lia cū superbis. **S**ed ista spolia q
post hanc victoriā cōsummatam
p̄mittitur representant homini
bona glorie paradysi que a bonis
tantum cōcupiscuntur. et tunc
ab ipsis leto et tute poterūt adipi
sci. **P**sa. ix. **E**xultant vītoēs cap
ta p̄ceda quando diuidunt spolia.
Et tunc inuenientur ab ipsis. au
rum. clara visio et ete rna sapiē
tia. argentum. diuine laudis dul
cis vīsonantia. iacintus. et lestis
immētias et p̄eminētia. purpura
. ardēns et ignea caritas. opes
multo. honorē habūdātia. n. **O**ra
chaleorū octauo. **P**ost sabba
tūm. i. in octaua resurrectionis et
non modo debilibz a viduis diui

secunt spolia.

Capitulum quintum. **¶ 2**

Oleñis iudas pūrificaē
templum qz ab antio
cho fuerat pollutum. a
mētis ydolis super al
tare iphius maculatum. et sacrifi
ens factis et libatis demobis i
quīnatū. elegit sacerdotes sine
macula voluntatem habentes i le
ge domini ut emundaēt sancta.
et transstulerunt lapides containi
nationis scz ydolum qz super alta
re posuerunt in locum in mundū
p̄mo. **O**acha. nn. **¶ 3** **M**ora **¶**
Sic vero iudas dux bellī. i. papa l
episcopus videns tēplū ecclē ab
antiocho. i. a dyabolo pollutuz. et
altare. i. statūm ecclesiastici ydol
. i. vītis inquinatuz. immūdis sa
cruïens. i. i mūdis operib us ibidē
demobis. i. ad suggestionē demo
num sacrificatis et factis multē
pliciter defedatū. delet sacerdotes
sine macula. i. mundos ministros
querere. qui legis diuīme. fidei et
sacre scriptiē sint emuli. quos ibi
dem dēt ordinare et in ecclē p̄fice
re. ut possint immūdicas vītoruz
de ecclē abstergere et mundare
dices ill. **P**sa. i. **L**auamini mūdi
estote. **L**apides vō cōstatatōnī. i.
p̄sonas imūdas et peccatrices et
mutiles. qz moē ydoloz sūt ignai
indeuoti. de super altare. i. de ecclē
dignitatibz deponere et in locū
imūdū. i. in statūm īfīnum collo
care. **¶ 4** **V**idas cui

mundaret templuz dñi. et videt
q[uod] altare pollutum erat. p[ro]p[ter]o q[uod]
super illud positū fuerat abhoīnā
dum ydoluz et sepius demonibus
imolatum. depositus illud de loco
suo. et loco eius de lapidibus ite
gris altare nouū construxit. sup
quod sacrificia doīno imolari mā
dauit. Lāpides vero depositi alta
ris decreuit ad p[re]te[ri]a ponere. quo
usq[ue] propheta domini surgeret q[uod]
de ipsis iuberet aliud ordinari.
Videbat enī q[uod] sine scādalo illū
sta re non poterat altare. ex quo
super illud demonibus imolatu[m]
fuerat. Icō illud nō poterat ab il
la sine infamia aliqualiter mūda
ri. nec sine scādalo p[otest] i eo dñi im
molarū. **M**ora. ¶ Ista pos
sunt allegari cōtra infames ecclesia
sticos. q[uod] reuera si contingat altae
dñi. aliquē prelatū v[er]o ecclasiasti
cum efformitate criminū pollui.
ydolo abhoīnādo sc̄ p[ec]cō luxuri
e heres vel simonies b[ea]tū. vel
sacrificiis demonū id est malis o
peribus maculati. dignus ē a sta
tu suo per iudicium id est per papā
vel superiorēm deponi. et ad p[re]te[ri]a
id est ad statum p[er]uatū et infimū
constitui. et aliis integer nouus
et virtutibus innouat[ur] dēt loco ip
si⁹ sbrogari. **L**eū. xxvi. Novis
superuenientibus vetera p[re]cietis.
Quia dato q[uod] aliquis ecclasiasti
tus qui aliquādo crimina publica
comiserit. p[er] penitentiā p[otest] mūdati.
nūq[ue] tā scādalū vel notam ipsi⁹
infame quā incurrit p[otest] a se apli⁹
sepac. nisi forte post dignā emē
dationē ex respōso p[ro]phete. i. ex di
spensatiōe pape contingat aliud

ordinari. Et inde est q[uod] dicitur.
Ezech. xlviij. Sacerdotes illos qui
illis immolauerunt p[ro]hibet mīstra
re. cōcessit eamē ipsis q[uod] possint e
dituor et iamtoz officiū exercere
dato q[uod] peccati talū p[er] peniten
tiaz tollatur. infamia tā non fac
liter abrogatur. ideo ipsis subla
tis alius apponatur. **H**ebre. Au
fert p[er]mū ut sequēs statuat. ¶ **C**

Dicit q[uod] iudas et hui videt
sacrificationem desertā.
altae p[ro]phaniatum. portas exustas
in atris v[ir]gulta nata. pastofo
ria diruta planixerunt. et in posi
to cinē super capitib[us] suis ad do
minū lacrimabilitē clamauerunt.
Et primo quidem illa que erat in
transitus mītra domum. edem q[uod]
et atria sanctificauerunt. nouum
altare de lapidibus integris ad si
militū dīne p[ro]oris edificauerunt.
vasa sancta noua fecerunt. Cāde
labrū mensam et altare incensi i
templū posuerunt. incensum su
per altare. panes sup mēsa posue
runt. et lucernas sup cāde labrum
ordiauerunt. velū appēderunt. sacri
ficia obtulerunt. et sic tēplū p[ro]pha
natū dedicauerunt. et faciem tem
pli coronis aureis ornauerunt. pa
stoforia diruta repauerunt. ianu
as in eis posuerunt. Et sic cum in
genti leticia dedicationem templi
insequentī anno eodem die quo p[ro]
phana tū fuerat celebrauerunt. ¶ **M**ora. ¶ Sic vere dico. quando
iudas et hui. i. papa et cardinales
et sci xpi fideles. videt sacrificiōez
vniuersalis eccl[esi]e per virtutuz
sterilitatem desertam. et a bonis
personis vidiuatam. et q[uod] considerat

hh v

q̄ p̄tē eius id est prelati p̄ quos
intratur per avaritiam sunt exu-
ste. altare. i. viri religiosi i quib⁹
thus oratōnis et deuotōnis idole
re debet per luxuriam sunt p̄pha-
nati. atria. i. seculares clerci v̄gul-
tis. i. v̄icentibus carnalibus asse-
ctiōibus nepotum et malorum
familiariu; turbis sunt plenī. pa-
stofořia id est seculares qui alios
habant per elemosinas et tempora-
les subuentiones pascere sunt di-
euiū diuersis vitis et destructi su-
ma possunt cōpassione tristari et
statim eūnam tam vniuersalem
lactimabilitate lamentari. q̄ iur-
ta lamentationem ih̄emie Teneo
rum. i. videtur q̄ cogitauit dñs
dissipare murum filie sion. luxit
ante murale et defixi sunt in tra-
pōte ei⁹. Ideo pro certo sume de-
bent isti superiores labōrare et cu-
rare. q̄ ista sanctificatio reparat
et q̄ virtutis quas id est antioch⁹
. i. dyabol⁹ abstulit iterū restaurē-
tur. Ponantur ergo ibi vasa no-
uā. i. persone virtutib⁹ inouate.
altare sacrificiorum id est actiuū
sacrificia bonorum operum deo of-
ferant. Altare incensorum id ē lō-
mī contemplatiū qui thus oratiō-
nis deo intēndant. Candelabru; lu-
minis. i. viri discreti et scientiā q̄
alios doctrinis et exemplis edifi-
cent et eudiant. Mensa p̄positio-
nis. i. viri misericordes qui pānes
et elemosinas deo in persona pau-
perum ministrant. Velum appen-
sum id est viri mundi casti religi-
osi qui spe eternorū semper pe-
dent. Tales debent prelati i ecclē-
sia constituere. sacrificia bonoru;

operū introdicerē. pastoforia
diruta. i. pastum elemosinaru; ibi
dem ēportare. ianuas exustas. i.
prelatos defectuosos reficere. et
sic debent templum ecclēsie spūa
liter renouare et deo nouiter de-
dicare. Romāno xii. xii. Nolite con-
formari huic sēculo. sed renoua-
mini in nouitate sensus vestri

I **D** **Q** **V** si vis dic q̄
iudas qui īterprecatiō confites-
seu confessiō ipsum confitētem sig-
nat. quia ille vel illa templū con-
scientiē per vitia deformatum re-
nouat et reformat. ibi em̄ edificat
altare holocausti vbi sacrificia ī
rendūtur id est feruīdā dilectōez.
altare incensi. i. odorosā oratōez.
candelabru; luminiſ id est lucidā
discretionem. mensam proposi-
tōnis. i. elemosinarum cōpassionu;

velum appendens. i. puritatem et
castam affectionem. Et sic ornat
facē tēpli coroniis aureis īoptu;

facieten̄ ītroducit bonam aure
am et coronādā cōversationem. a
sic templū mentis sue deo dedicat
per sanctitatē et deuotōnem. et
sacrificia ibidē immolat p̄ bonorū
opum exēcutōnem. Et die si vis
q̄ iste iudas ī principio q̄n̄ videt
templū sc̄ientiē sue ab antiocho p̄
vita depravatū. portas sensuum
igne cupiditatis exustas. altare
cordis p̄ affectiones īdebitas p̄
phanatum. et ydolum abominā-
dum id est peccatum mortale ibi
dez sublimatu; pastoforia carita-
tis et at rū pietatis peit̄ dissipā-
tū. tūc p̄ certo valde dēt̄ p̄ oītōez
dolē. p̄ opūctionem flere. p̄ cōfessi-
onē clamas. et ad templum per-

penitentiam tenuandum totis con-
nationibus anhelare. Edificat igitur
ibi altae acte ut supra: unde pri-
mo. Esore. Dominus deus celi pre-
cepit mihi ut edificarem illi do-
mum et merito quia sicut dicit. C.
C. in. Templo dei sanctum est qd
estis vos. Qui ergo templum dei
violauerit destruet illuz deus.

Ne habes quod milites regis an-
et illis in munitionem erat: et
inde filios Israhel quod plurimum affli-
gebant. Quinymo quando iudas
et sui templum mundabant: ipsos
plurimum infestabant. Et ideo di-
citur hic quod iudas dum templum
mundauit ne populo noceverent mi-
lites ordinavit: montem sion per
circulum muris et turribus val-
lavit. Et ne iterum concularetur
a gentibus: ibidem exercitum ad
custodiam collocauit.

Mora. Sic vere quod milites anti-
ochi dyaboli. milites et principes
seculares ab ipso arce iurisdictionis
temporis quam occupauit. non cessat iuda-
nus et filios Israhel. platos religiosos
circa templum ecclesie occupatos dum
simo de molestiae: necesse est quod ip-
se iudas et sui id est ecclesiastici
marci armata se defendant. mil-
ites et stipendiarios habeant: et
quod domos suas turribus et muris
munitant: et contra malitias eorum
manualiter se defendant et sic vim
vi reiciant et repellant. Sicut enim
videmus ad nichil aliud vacant
nei milites officiales et layci princi-
pales: nisi ad templum et eius
libertates frangere. clericos et templi
huius cultus affligere et contra eos

machinas et machinameta evigere.
Quapropter iam necesse est ecclesiasti-
cos contra cogitare. et eorum iniu-
tus per viribus obuiare et ne nocere
valeat per auere. Eccl. xxxiii. Contra
malum bonum est: et contra vi-
tam mors. Prelatus enim superior
debet ibi viros. personas virtuo-
sas promouere que possint ecclesias
defendere.

Vul si vis dic in mortuis quod milites
antiochi. temptationes dyaboli
vel ipsi inferiores demones quod sunt
milites principis nemesis antiochi
et luciferi. qui quando aream me-
tis tenent summe nituntur iudaei. et
penitentiam vel conscientem impe-
dire. ne templum conscientie sue
per penitentiam reparat. et ne in-
terioris officinas huius templi sciz
memoria et voluntate et ratioem
preparet et virtutibus exornet.
Quia propter ille debet contra eos
militare. et milites suos. et secuen-
tes oationes et cautelas contra eos
ordinare. turribus contemplati-
onis et diuine invocationis. et mu-
ris custodis circumscriptiois clausu-
raeque sensuiz contra eos muniri.
Turris enim fortissima nomen domini
ad ipsas currit iustus et exaltabi-
tur. Proverb. xviii. **V**ul dic quod milites dyaboli heretici
sunt. quod arcem sion quam occupauit. sa-
crera scriptura quam corrupte allegant
infideles. non cessat edificatores templa-
ecclie sciz platos et catholicos ipsum
naturam. et opus obstructonis ecclesie per vi-
ribus impedire. Et ideo iudas. bo-
nus prelatus debet milites. tonos
predicatores contra eos ordinare. muris
et tribus. doctrinis et sanctorum

actionibus se et suam ecclesiam de-
fensare. et ibi viros .i. virtuosos
curatores et visitatores ad custo-
diam collocare. **Vsa. lxx.** Super
muros tuos iherusalem constitui
custodes. **Tl.** **¶** Vel allega
contra malos platos qui in arte
sion i. in dignitatibus ecclesiasticis
dominantur. quia isti hodie valde
videntur inuidere hys qui tepli
et sacerdotiatione ecclesie repant.
et exemplis atq; predicationib;
mundant. bonis scz religiosis. p
dicatoribus. theologisq; docto
rib; quos verbis et iniurias qn
doq; grauauit. et in officio predi
cationis et tepli repationis pmissa
ipso impediunt. Qua propt; nec
e q contra ipso dominet atq; pug
nent. et ab eoz malitias p virib;
se defendant. Illud sepe videm
in collegis seu claustris q malis
prelati et maiores qui tenet arce
quando vident aliquos bonos sub
ditos qui pro templo ecclesie labo
rant. et ipsam ditare et ornare p
hiam industria procurant. p cer
to sibi quandoq; inuidet et eos in
bonis que faciebat impediunt et
molestant. Quia comunitate malis
plati magis bonos quam malos in
pugnat. et quando videt eos pro
sperari ipso infestat. Quapropter
sepe fit q ipso bonos contra se ex
citant. ita q contra eos litibus et
appellationibus boni pugnat et e
tiam muris et turribus. id est de fe
sionibus adiutores se mununt.
et parant. expulsi em in iurens ma
lotum superiorum necesse habent
contra eos insurgeare. **Cal. v.** Ca
ro concupiscit aduersus spiritum

¶ Vel dic q illi qui sunt in arce fig
niant malos principes et baliuos
qui quando vident aliquos subdi
tos qui laborant pro templo suo
edificando. et qui vacant rei fai
liari. ita q diuites sunt et mag
ni. statim volunt eos impidere et
ab eis emendas et exactones ex
torquere. Quapropter sepe fit q
ipso cōpellunt contra se insurge
et mouere

¶ Capitulum sextū.

Ost multas victorias
et prelia iude macha
bei. fit mentio de quo
dam prelio ubi in tra
galaad iudas habebat pugnare
contra thimothēū ducem filiorū
amon. qui cum maximo exercitu
ex altera pte cuiusdam torrentis
stabat opositus contra ipsū. ubi
et thimothēus viso iuda ista fer
tu dixisse Si transiret ad nos iu
das prior n poterit sustinē eum
et poterit aduersū nos. si
vero transiret ce timuerit. et
ex altera pte aque castra posuerit
tunc nos transeamus ad eos. q
poterimus contra ipso. Qd utiq;
euētus rerū probauit. q uidas
stati pōr trāstetauit. a oīs ppl
post eū. bellūq; otra thimothēū a
statim innt et ipso victo m̄tisq; oe
sis ceteros fugavit. n. **Mach. v.**
Mora **¶** Illud potest allegari pro
audacia q audaces fortia iuuat
q; reuera in factis bellis. i litib;
et in quibuscumq; controversijs

prosperius videmus siue cetero p
us et audacius aggredientibus.
q̄ illis qui timide solent retrocede
re et p̄cupationem hostium expe
ctare. Qui enim timet et retroce
dit aduersariis suis ipsū inuaden
di a uadami a diministrat. qui ve
ro audacter hostes aggreditur. se
ip̄sis formidabile representat. Ne
hius est ergo ceterus p̄ibus p̄ueni
re q̄ p̄ueniri. et fortunatus iua
dere q̄ inuadi. Vel allega q̄ homo
potest quādoq; sibi ipsi sorte face
re et signum euētus negoēt. futu
ra cōprobatum sibi date. Sicut pa
tet de isto thymotheo q̄ sibi ipsi sig
num futurū vīctorie sup̄ p̄oritate
transitus proposituit cuius reuata
tem euentus negoēt cōprobauit
cuius simile habes. *I Regū. xiiij.*
supra vide ibi. **B** *Q*

Vel dic q̄ iudas dux exercitus. i.
bonus ductor vel prelatus in plio
contra principem filiorum amon
i. atra dyabolum p̄cipē reprobo
rum. prius aquā trāsite et p̄rete i
mittere a p̄or dēt picula aggredi
et p̄or hostibus obuiare. et p̄or
exēplū subditis bñ opandi dare. a
eos ad silē p̄uocare. et hoc q̄ p
certo quādo p̄inceps vel platus p
exempli dationē pri aggrede hō
stes spūales. populus subditorum
eum libēter sequitur et trāsit post
eum. et similia bona opa facere
exēplo ipsius animatur p̄s. Aq
la p̄uocans ad volandum pullos
suos et super eos volitans. Bon?
ergo dux et prelatus dēt subdi
tos in bonis operib; precedere ut
bonum exemplum subditis possit
dare. *Micah. ii.* Ascendit atē eos

pā n̄ dens ite. **C**

T *Y*odas fugatis hōstibus suis
qui filios israhel q̄ erant in
galaad destruere voluerānt. ip̄os
filios israhel p̄ eum liberatos cum
omnibus reb; suis et uxorb; a
natis in terram iudam ut ibi secu
rius viuerent secum duxit. In vi
a ergo erat iudas extremos age
gans et eos dulciter cōmonēs et
exhortans. **M** *O* **d**

*I*n istis iudas bonis ducibus et p
lati formam tradidit. q̄lit subdi
tos suos ab hōstib; spiritualibus
sc; hereticis et demomib; debent e
ripere. Et si vident eos esse in lo
eo periculi in societate mala ul̄ pe
riculosa. vel in prosperitatib; et
delitib; hui⁹ mundi debent eos at
locum se curūm sc; ad israhelitaz
i. bonorū virōrum societate trans
ducere. et in terram iuda. i. in ec
clesiā vel ad vitam bonam suis bō
nis exemplis et verbis transserere
dicentes illud. *Luce. ii.* *T*ranse
mus usq; ad betleem. Ipsos etiā
ne p̄e lassitudine tribulatōnum
desperent. debent in via hu⁹ vi
te laboriose exhortari benigniter
et souere. et extremos. i. paupes
et simplices vel peccatoēs ad vni
tatem ecclesie congregare. dicentes
illud. *Ezech. xxxiii.* Qd p̄eat te
quiram. qd abiectum erat r̄duca;
qd fractum erat cōsolidab; tē. **D**

T *O*sephus et azarias quos iu
das in terram iuda relique
bat in custodiā. et quibus p̄e
cepit ne contra quācunq; pug
narent. sed q̄ terram diligen
tiū custodirent audientes tam
prelia iude q̄ symonis prospera

gestar: voluerunt et ipsi sibi nom̄ fa-
cere. Et ideo contra gentes. contra
iude preceptū disposuerunt pug-
nare. **F**aciamus inquiunt nobis
nomen et pugnemus contra gen-
tes. que incircuitu nostro sunt.
deus autem eorum superbiam con-
fudit. quia a gorgia vici fuerunt
et duo milia populi israhel cecidērūt
et cu; ignominia cedierūt. Et as-
signatur ibi alia ratio. quia isti n̄
erant de semine virorū istorū. per
quos salus in israhel facta est. **S**i
mille ponitur ibidez de sacerdosibz
qui altera vice dū voluerunt forti-
ter facere. et indiscrete ad plūz
exierunt qui turpiter in prelio ce-
ciderunt. **M**ora **I**llud allega contra presūptuosos.
quia multi sunt qui quādō preli-
a uide et symomis. i. quando virtutē
sanc torū in virorum audiunt
et eoru; prelia contra spirituales
hostes attendunt. similia attemp-
tare presumunt et sibi nomen et
famam acquirere concupiscunt.
Et ideo propriam fragilitatē non
consideant̄ sed potius de suis vi-
ribus confidentes. sepe fit q̄ indi-
scetes ardua aggreduntur. con-
tra spirituales hostes p̄ difficultes
modos abstinentiarum et afflictō
num sine consilio preliantur. nec
sunt contenti custodire terrā sibi
commissam. i. non sunt contenti cu-
stodiē se a peccato. sed supra vias
suas ardua aggredi moluntur.
Exodi. xviii. Stulto labore confi-
mēas. ultra vires tuas est nego-
cium. Sed sepe fit q̄ deus volens
presumptionē eorum. nominis
et fame appetitiam resecare. p̄

mittit eos vinc̄ a temptationibz
et ab hostibus supari. Et q̄ con-
tra vita et professione sibi om̄issa n̄
erant. sed gloriam acquirere spe-
rauerant. sim̄ eos cu; dāpno sui
et aliorū vitis succubere et p̄ glo-
ria appetita ignominia reportare
Vñ. nn. He. xiiii. Cōtēt̄ esto glo-
rie tue et sede i loco tuo. **E** Alle-
ga exemplariter quomodo sepe fit
q̄ illi q̄ famam et manem gloriā
concupiscunt. solent bella noua e-
mittere. et per lites et controuer-
sias alios iuadere. et supra vias
ardua aggredi. et indiscrete sine
consilio se in factis difficultibz immi-
scere. dato q̄ non sunt de semine l̄
de generē illoz ad quos p̄tin̄ ta-
lia exercere. **S**ed v̄ sepe fit q̄ isti
supantur. et vnde vanam gloriā
sperauerat vituprium consequuntur
sicut ad litteram ponitur de ioas
et amasia r̄ge iuda. nn. **He. xiiii.**
vide ibi. Vel allega q̄ qui sine cō-
filiō facta sua faciunt. et in sēsu
suo confidentes fortiter facere cre-
dunt. faciliter peunt et succubunt
ideo bene dicitur. **Ecc. xxix.** Si
ne consilio nichil facias. **F**

Dicitur hic q̄ cu; minimi r̄gis
antiochi arcez eius que eāt
in iherusalem occupare vellent.
milites obessi auxiliū petentes
a r̄ge sibi p̄t̄ hec verba scripserūt
Applicuerunt hostes ad arcam oc-
cupāc eam. et nisi p̄ueniri eos
paulatim maiora facient et nō po-
teris obtinere eos. **M**ora **T** Sic vero cu; hostes
nostrī et temptationes semper mi-
tantur arcez mentis per consensū
capere. nisi in p̄incipijs eis occur-
rant̄

in variis iniuriascunt q̄ post vix
succumbunt.

Capitulum septimum // 2

Quoniam rex iudeis antiochus cum maximo exercitu aduenisset i prelium contra iudam et filios israhel . et triginta duo elephantes doctos ad prelium securi haberet . ostenderunt ipsis elephatibus saginē vue et mori ad aciem dum eos ad prelium . Et posuerūt turres ligneas super eos firmas et ptegentes . i qb⁹ erat machine et triginta duo viri pugnates de super . et intus magis bestie . diuise erant bestie p legiones . et milie viri et quingenti equestres circa quamlibet bestiam ordinati . q per exercitum discurrentes strages hostium faciebant . **Machab. vi.** // **Ora** Antioch⁹ qui interpretatur prius neronis signat dyabolū . qui in exercitu suo contra israhel . i. contra ecclesiam et contra viros magnos elephantes . i. magnos mundi principes et tirannos ordinat Isti enim sunt dyaboli coadiutores et i suo exercitu fortiores et ad nondum terribiliores simplicibus **Iaco. ii.** Nonne diuites p. potentiaz opprimunt nos . Isti enim sunt quibus incident turres . i. alto seculi dignitates . castra et ciuitates i quib⁹ machine . i. machinatores contra pauperes et mali consiliari habitat . et in quibus . xxxii . viri virtutis . i. multitudine baliuorum et malorum famulorum latitat . qui omnes contra fi

lios israhel . i. contra innocentias et pauperes subditos . vel contra ecclesiam et ecclesiasticos similiter pugnare Intus in sua terra . i. in sua domo unus qui dicitur magister bestie latitat . quia unusquisque talis prius semper aliquem principalem consiliariū habet qui ipsū in suis malis tuis dirigit et gubernat . Ad hanc enim videmus q̄ mali principes in turribus officiis et dominibus suis tenet et sustinet multos malos secretarios machinatores et balistatores . i. inferiores baliuos . qui omnes generaliter militant contra nos . i. **Machab. v.** Congregate sunt gentes aduersus nos ut auferat nos Ista etiam bestias . i. bestiales principes multi milites et equites id est multi alii inferiores nobiles vel eorum servitores concomitantur . et quasi ad voluntatem aliorū circueunt et secutur de eorum rapinis vivunt . et sibi eis in eorum fauore lucrum acquirunt . a quoque se vertent ab eo non recedunt **Proph. xix.** Multa colunt personā potestis . et aici sunt dona ebus et ceteris Istis at elephatibus oīdūt magistri eorum saginē vue et mori . ut eos ad plū acuat **Quia** perto ista ē veritas q̄ in gratia istorum elephatū . i. adulatores principū saginē . i. crudelitatem quam antecessores eorum contra ecclesias et pauperes exercuerūt eis oīdūt et p ocul eis ponunt et sic eos ad plū exactōnū aiant saginē etiam crudelitatis ipsi diecitur oīde . q̄n modos a vias quib⁹ sibi specie iusticie saginē et iusta pauperū possint devorare et rapere eisdē consulunt et exponunt **Nisi** xxvii . Non accubabit leo donec

capuerit p̄dām. Sic ergo fit. q̄
isti elephātes cum illis qui in tu-
ribus eoz morantur et qui eos se-
quuntur et qui adulatore sanguī-
nem pp̄mare eis videtur. iudaz
et ischabelitas. i. bonos ecclasticos
hubitos persequuntur.

Vl illud q̄ de illis ele-
phantibus dicitur applica ad mar-
tes. qui vīlo sanguine vīe et mo-
ri. i. visa et considerata passioē cri-
sti ad plūz contrahannos aiati
fuerūt. et errores eoz reprobādo
et cōtra eos p̄dicando mortem et
sanguinem cōtempserunt. Isti ha-
buerunt turres dignitatū et eccl-
iarum in quibas spūales milites
continebātur. qui cōtra hostes fide
i pugnauerūt. Multā tam eq̄tes
q̄ pedites ipsos ad fidē; se cuti fūt
et per eos crediderunt. Ezech. pri-
mo. Declinabat que p̄ua erat co-
tere sequebātur.

Eleazar videns vnum de ele-
phantibus qui stabant i pre-
lio contra iudeos ceteris altiorēm
et loricis regns locatum. regē;
esse in eo id est i turri lignea besti-
e super omnia extimauit. Qua
propter ut populum suū liberaeret
et nomen sibi acquireret ppul-
sis hīc et id hostibus usq; ad be-
stiam penetrauit. et elephantū se
supposuit. et eum sic suppositus i
terfecit. regem tamen non vuine-
rauit sed occisa bestia a cadēte sū
ipsa oppressus p̄it. et decessit.
Et sic nec nomen sibi acquisiuit
nec populum suū liberauit. sed
potius sicut ibidem dicitur popu-
lus iudeorum regis impetum fer-
re non sustinens ab ipso fugit et

diuitie. **M**ors Eleazar vii⁹ de p̄i
cipib⁹ iudeor⁹ sīḡ phariseos et
principes iudeor⁹. q̄les fuerūt ānas
et cayphas. Isti videntes contra
se elephantes. i. plures sanctos a
postolos dimicare et predicācē. vi-
dentes vitium de ceteris eminentis
orem sez exstum lorias regns. i.
diūmis miraculis et operibus cu-
cūseptū. instantū q̄ e is verū
mīle poserat esse. regem. i. deum et
diūmam naturam in eum latitā
ipſuz omnino occidere decreuerūt.
quia sic populum suū a romāis
liberare et a fide et potentia istius
q̄ iam predicata fuerat et ipse cre-
diderunt dicentes illud. **J**ohan.
xi. Ne forte veniant romāi cē.
expedit enim ut moriatur. Istū
ergo per mortem humanitatis fe-
cerunt cadere. regem tamen. i. deū
seu deitatem non poterant ledē.
se q̄ sub eo occasionalē pdidētūt
mōtūt propter peccati⁹ mortis
causti tandem destruci fuerint.
nec propter hoc fidē et potentia
extinxēt sed poti⁹ ipsa crescente
post ipsius elephantis mortē ipsi
perire meruerūt. **P**sa. lxm. Afflic-
trunt spiritum sancti eius et con-
uersus est eis inimicus et pp̄ne de-
bellauit eos.

Vl allega contra p̄sumptuosos qui i
amis glorie eu pidi appetunt sibi
facē nomē et ideo cōtra eminētiōes
se et fortioēs aliquā i surgūt et eos
potēt appetūt et iuadūt. q̄bz tam
bi⁹ q̄nq; n̄ cedit. Quia dato q̄ illi
aliū ledāt vices tū suas attenuat
et finalē p̄dere potentie alēas
oprimuntur. et dum aliū gra-
uant seipso subuerunt.

Vel ad litteram dic de fatuis isti
litibus, qui supra vices suas vo-
lunt facere, qui tamen in ipso
conatu suo dum alios occidunt so-
lent et ipsi pereant. **J**emi. xlvi. **F**or-
tis impedit in forte, et ambò in fo-
ueam cedentur. **V**el ut exposuit
quidam, tunc homo elephante pi-
mit, quando carnem suam mordit, dy-
abolum vincat. **V**ecepit sub ipso
tunc moratur quando de victoria
in superbia eleuator. **O**see. xii.
Eco mors tua o mors. **V**el allega
de maestribus qui tirannos gladi-
o ubi dei occiderunt, ipsi tamē cor-
poraliter per martirium succubuer-
unt. **E**

Hec habes quod cum antiochus
et exercitus eius pugnarerit
contra bethsura, et tandem con-
tra sanctificationem. Finaliter quod
a in utroq; loco cibi deficiebant,
et quia sabbatum erat terre, illi quod
in istis munitōibus erant cuius ho-
stibus pacem fecerunt et apuerūt.
Antiochus vero intras in sancti-
ficationem protinus pacem fregit
et muros in circuitu dissipari ma-
davit. **M**ora. **S**ic
vero dico quod tunc in bethsura et sa-
ctificatione, in seculo et in claustro
cu antiocho, dyabolo et vitiorum
exercitu fideles ipugnati tempta-
tionibus pacem faciunt et eis cose-
tunt, et ianuas cordis apunt,
et eos intus per malas complacentias
recipiunt, quando cibi spūalim
doctane et diuine scripture eis de-
ficunt, et quod sabbata quietis et
oen nec non festiuitates tempo-
ralis prosperitatis iacibunt. **I**lls
enim in ecclesia et religione speci-

aliter videatur, quod propter defectum
scientie, et propter habundantiam quod
etis et opulentie dyabolum intro-
ductum et sibi populum subiuga-
tum quasi penitus intuemur super
ih. **C**onstituerunt eis prelium in
sabbato et occiderunt de eis mille
vicos, et **E**zech. xvi. dicit quod hec fu-
it iniquitas sodome. **I**ste enim an-
tiochus, id est dyabolus museum sancti-
ficationis, id est obseruantias ecclesia-
sticas, et sanctones canonicas, re-
gulaes obseruantias iam sibi dis-
sipauit, et se ibidem impare et esse
dominum declarauit. **I**am enim de-
lectationibus et virtutis ab omni po-
te patet ingressus, et iam non est
qui cohibeat hostium spūalium in-
petus et accessus. **T**renor. ii.
Luxit ante murale, et murus pri-
ter dissipatus est deinceps sunt in tra-
porte eius. **S**i vis pone quem beth-
sura signat mundum, quia domus
acerba interpretatur, quia acer-
bitas tribulacionum in mundi do-
micilio reperitur, et si vis dic quod
antiochus capta bethsura sanctifi-
cationem innadit, quod dyabolus sub-
iugato secularium statu etiam
statum ecclesiasticum subiugare
intendit, et actius subpeditatis
et virtutis clericos contemplatiuos
et religiosos capit.

Capitulum octauum **¶ 2**

Alechim quodam de semine aā
ro adiuncto sibi cetu viro
ru iniquorum, dux agubna-
tor edidit, quod ad sacerdotium abiebat
ad regem demetum, reit accusas iudic-
as fr̄es ip̄i ap̄s eū. **N**ex ego isti quod

ilide et fratribus suis detrahebat
summi sacerdotium contulit. et cum eo bachi dem quendam de suis
principibus et amicis eis exercitu i terram iuda misit. **A**do quos
eis conuisset congregatio scriba
rū requiret que pacis sunt dicen
tes. **D**omo sacerdos de semine aaron
venit non decipiet nos. ipse
vero alchim⁹ cū uba pacifica eis
locutus fuisse et ipsos nequaquam
ledere iurasset. factus est q̄ ei cre
diderunt. et statim sexaginta viros
de eis occidit contra proprius ui
ramentum. **T**adem in iherusalem
veniens multos de populo interfici
at. **E**t conuenerunt ad eum qui co
turbabant populu. et terrā iuda
obtinuerunt. et sic ipse alchimus
et sui multo plusq̄ ḡ illes fecerat
et filios israhel grauauerunt primo
Mathateorum septimo

Moraliter. **I**sta
possunt allegari contra abitiosos
q̄ quando alchimus vel ambitus
suis sacerdotium. et dignitatem ali
quam ambit ante omnia tetu et
congregationem virorum iniquorum
sibi aggregat et adiungit. Tan
dem vero ad regem. et ad mudi pri
apes recurrit. vel ad regem. et ad
superiorum prelatum accedit. a
pud quem ante omnia alios accu
sat et de eius hostibus detrahit.
et se propter eum exhereditatus
fuisse et pro ecclesia multum sus
tinuisse conqueritur et dicit Ergo
sepe fit q̄ adulatores et detracto
res faciliter a maioribus audiu
tur et aliorum accusatores diligunt
q̄ tales ad sacerdotium et dignita
tem quam ambieant promouen

tur. ita q̄ bachi des. et aliquis de a
miciis ipsius superioris. pro indu
cendo eum in possessione sibi ad
iungitur atq̄ datu. **V**erum quia
quandoq̄ fit q̄ pro libito non ad
mittitur ad possessionem. ideo in
principio verbis pacificis utitur
multa uerat et pacificatur. ita q̄ si
bi a scribis pacem appetentib⁹. et
a canonis a fratribus pacificis
et simplicibus creditur. **E**t quia
sacerdos de semine aaron est. p
sona sacerdotalis et ecclesiastica
ad queni pertinet bonam consciē
tiam habere. ideo ab ipsis ad sacer
dos et dignitatis officium accep
tatur. **S**ed reuera statim quando
se videt inductus contra eos deba
chatur. et subditos exactiōbus
et iniunctis afficit. itaq̄ non paci
ficus sed impius et crudelis decla
ratur. **M**ultos spiritualiter occi
dit. multos deponit et predatur.
supra capitulo primo. **L**ocutus ē
ad eos verba pacifica idolo et cre
diderunt ei et irruerunt super ciuitates
et percussit eam plaga. et perdi
vit populum multum ex israhel
et accepit spolia ciuitatis. Illi q̄
soliti sunt turbare ciuitatem et po
pulum suum. ut sunt mali et litigiosi
accusatores et detractores
ad eum aggrediuntur. quos sibi p
alii tamq̄ magis sibi similes di
gens terram iuda in eorum manib⁹
tradicidit. inquantum potesta
tes et officia super alios eis tribu
it. **I**nstante cum elegit impios vi
ros et elegit eos dominos regiomis.
Sic ergo fit q̄ iste mal⁹ sacerdos
et sui familiaes impn. et tales ma
li prelati et eoz ministri ipn filios

filios israhel id ē bōndō fideles magis grauant q̄ gentes. i. q̄ ip̄i p̄nicipes seculares. Quia pl̄g videm⁹ multoties de rapina & crudelitate in curijs prelatorum q̄ p̄ principū torquentum. et plus suis paupibus subditis sacerdotes clericū cāut q̄ seculās balui et tiranni. et plus etiā grauat quādoq̄ libidinosi & patrī et domestici q̄ alij magis extrafieri et remoti. Vnde Math. x. Inimici hominis domestici eius. De talib⁹ eēgo malis ecclesiasticis dicuntur. Ioceni. ii. Sacerdotes non direxunt ubi est domin⁹ et tenentes legē nescierūt me. ¶ **I**Op̄ius nichanor minatus fuit templo leuans manus i supbia atra eū dicēs. q̄ ipsū flāmis incenderet. nisi iudas et exercitus eius volnūtati tradecetur. Deus tamē aliter ordinauit. q̄a cōseruo p̄lio cōtra iudā. ipse p̄m⁹ i bello occidit. et iudas caput ei⁹ et brachiū qđ atra bellū leuaueat amputauit. et cōtra ihelm suspedit. Exercit⁹ vero eius ipsū cōcūdile cōspiciens arma sua piciens fugit. quē popul⁹ israhel p̄sequēs totum interemit. ita q̄ nec vius quidē superfluit aut remāsit. ¶ **O**ra. ¶ Illud allega exēplanat̄ atra illos q̄ cōtra tēpla et ecclesiā imp̄i fuit. et q̄ minando cōtra deū et ecclesiā eius fuit sup̄b̄i. q̄ sepe fit q̄ iudicio dei iusto ante q̄ impleri possit qđ incepsant peuent. et p̄ morte vel infotumū impotētes fuit. et exercit⁹ et auxiliatore⁹ eorū ab ip̄is fugiunt. Vigil enim de celo. i. deus q̄ contra tales vigilat dicit illud. Da

mēlis. nū. Tūc dite arboreū et ramōs eius sc̄ caput et brachiū p̄seindite. et fugiant bestie q̄ subiūt eam sunt et volucres de ramis eius. ¶ **C** Vel si vis allega hic q̄ rūna p̄incipis est causa rūne et peccati sub dito rūnum. Qñ enim nichanor p̄ice p̄ qui interpretatur stās lucerna. i. p̄relatus vel p̄inceps qui stans lucerna debet eē. inq̄tum ad ip̄m p̄alns pertinet p̄ p̄seueratiā sta re. p̄ doctrinam et exempla luce. iuxta illud Mat. v. Vos estis lux mundi. in bello contra vitia cadit et per diuersa peccata ante hostes spirituales succubit. caputq̄ recte intentionis et brachiū bone operationis perdit. statim exercitus subditōn̄ suorū exemplo eius anima virtutum proicit et dimittit. et vndiq̄ per vitia dispersus ate hostes spirituales pent. ita q̄ vix vñ persistit. i. **Macha.** ix. Judas cecidit et ceteri fugerunt. Nam ut dicit Grego. Vita malorū trahit alij i exemplum. **Zacha.** xiiij. Pericite pastorem et dispergentur oves gregis ac.

¶ Capitulum de amissim. ¶ **A**

Hec fit mētio de potētia romanoꝝ. Et inter certa hic dī q̄ curiā fecebat sibi romani. Et cotidie cōsulebat trecentos viginti senatores consiliū agētes. Et vni singulāris magistratū sumū dimittētes cui omnes obediabant. iter ip̄os autē nullus dyadema portabat. si

omnes obediens erat. et zelus et
inuidia inter eos nusquam erat. Dici-
tur ibi quod pacem et amicitiam eorum
amicis et locis optime seruabant
et usque ad remotissimas terras reges
et tyrannos sibi subiecerant.
metalli auri et argenti que erant
in Hispania acquisierant. Et ut
concludatur breuius quibus vole-
bat esse auxilio ut regnarent reges
quos vero vellent non regnare a rege
nate a regno pellebant. Ad istos
ego misit iudas legatos suos ami-
cias facere. ut possit a suis hosti-
bus tutus esse. Machab. viii.

Mora **I**sta
possunt applicari ad dominos ro-
manos papam cardinales. Quia
isti sibi curiam romanam fecerunt.
et eam pro dissimiliis negotiis
et iudicis reddendis ordiuerunt.
qua multis et magnis consilis ful-
serunt. Vnum etiam exseipsis in papam
et magistrum suum solent eligere cui
sine inuidia debent universitatem
obedire. Genesis. xl. Vici enim
filii sumus. Et breuiter tanta est
hodie potentia istius curie et suo-
rum. quod reges et regna sibi ad lege
sunt subiecta. metalli auri et ar-
genti. diuinitarum copia est eis ad-
iecta. et scituendi reges id est per
mouendi ecclesiasticos sibi prece-
teris est autoritas attributa. Isti
enim quos volunt regnare et per
mouere faciunt. quos vero volunt
a regno repellunt. ita quod iam potest
eis dici illud. Numéri. xxv. Noi
enim quod benedictus est cui benidixens
maledictus autem in quem congesseis
maledictionem. Isti inter se non de-
bent zelum nec inuidiam habere. nec

aliquis debet portare dyadema et
quod nullus debet alteri per superbiam
preferri. sed omnes vni. summo pontifici
debent obediens. Et si sic fecerit
omnes concapient eorum amicitias
habere. Quia pro certo sic agitur
in quoque collegio quando subdi-
ci pacifice et quiete vivunt. et in
ter se zelum et inuidiam non habu-
erit. nec alios se preferunt. sed vni
sej prelato summo humiliter obe-
diant. ipsorum dominatrices crescent
et omnes tam seculares quam alij ip-
orum amicitias querunt et expectant.
Zach. v. m. Veritate tantum et pa-
cem diligite. dicit dominus.

Morma pacis et federis inter
iudeos et romanos talis erat
quia unus populus alium in suis bel-
lis et necessitatibus si tempus pa-
teretur tenebatur in uiuere. et hoc
ad propria stipendia. quod nullus de-
bebat alteri aliqd ministrare.

Mora **V**ic potest notari
quod veri amici socios et amicos in ne-
cessitatibus adiuuati. et ipsos sti-
pendios et expensis non grauatis.
sed propriis stipendijs eiusdem militari
et alij casu simili quoniam ingruit necessi-
tatis ipsos adiuuatis. Proib. xviii
Frater qui adiuuatur a fratre quod
si turpis fortissima letitas firma ac-

Capitulum decimum

Hec fit mensio de consta-
tissima firmissima et no-
bilissima morte iudei.
Quod certe morti isti
us nobilissimi leoide principis spar-
tiorum. quod cum sexagesima octava sexagita

A

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

milia gloriose se in dūtūrūs obie-
cit possem agne cōpate. nisi quia
non huc stūlū mēū circa hysto-
rias dilatare. Sic ergo actum est
q̄ demetruis audita morte nicha-
nos bachidez cum dextro cornu
militie sue mitteret contra iudā.
auis exercitus fortitudinem u-
de scēn formidantes ab eo recesser-
eūt. et ip̄sū cum octingētis viris
solūmodo reliquerūt. quib⁹ eti-
am certantibus hosti cedere. et
asserentibus impossibile eē contra-
tanam multitudinē preualere.
Judas in hec verba respōdit Ab-
sit inquit istā rez facere ut fugia-
mus ab eis. et si appropinquauer-
it tempus nostrum moriamur
in virtute propter fratres nōs.
et non inferamus inaculam i glo-
ria nostra. Sic ergo factum est. q̄
contra regis exercitum qui in du-
o sē diuiserat potenter irupit.
dextreūg cornu q̄ erat altero for-
tius continuo supauit. Simistrum
vero cornu id est pars simistra ex-
ercitus regis contra ipsum prelia-
uit. et ipsum cede aliorum fessuz
prostrauit. **Judas** ēm cecidit. et
ceteri fugerunt. et sic quez fortio-
tes supare nequiuicāt debilioēs
postea deiecerunt. pmo. **Nachab**
ix. ¶ **Mora** ¶ Ista possunt
allegari qualis dēt eē cōstātia boni
duas. q̄ nūq̄ dēt piculū metue.
q̄ poti⁹ fortune se omittere. et mo-
ti se exponē q̄ verecūde fugere. et
q̄dū p̄t obtētā gloriā n̄ deēpaē
exemplō istiuis leonide q̄ milites
uos hortabatur. de gloria pluri-
mū de vita vō nihil sperādū. ma-
gis em̄ se dicebat debē patre q̄

vite. quinymo milites uos hortabatur taliter in mane pranseros
tanq̄ in inferno cenaturos. **Dra-**
dete inquit milites inferi cenatu-
ri. Sicut ponit **Orosius** libro secū-
do. Exemplō etiā beatū ludouīa ce-
gis francoz. q̄ in egypto oīra sae-
racenos existēs. quamq̄ piculū
sibi et exercitu suo prop̄ aquaz
imundatōnem et hostiū pūetōnez
imminere videret fugere noluit.
ymmo cuiadz militi fugam fugge-
renti respondit. **Abſit** inquit gal-
lie. vt reges francie terga veant
fidei inimicis. De isto etiā uida le-
gitur. n. **Nachab**. q̄ ip̄e hortaba-
tur suos subire piculuz. Bene er-
go dicitur duc seu principi illud
Eccī. xl. Noli metuere iudicium
mortis. a. **Eccī. vii.** Vsq̄ ad mortē
terta proiusticia ¶ **B** ¶ **Vl**
si vis allega q̄ bono principe vel
prelato mortuo vel absente. sub-
ditū facile supantur. **Zach. xm.**
Percute pastorem et dispergetur
oues gregis. Duce vel prelato a
vitij supato facile subditū superā-
tur. inquātum exemplō ipsi⁹ ma-
li fiunt. vel inq̄tum non habent a
quo erudiantur. **Proub. xi.** Vbi
non est gubernator corruet p̄plus
Vel die q̄ cū bachidez qui inter-
pretatur luctus fortis. i. dyabolus
in exercitu vitōrum quē cōtra iu-
dā. et cōtra ionatham et fratres
eius. i. contra crustum a contra ho-
mines sedēs p̄parat. habebat duo
cornua id est duas p̄tes dextaz a
simistram. hoc est dictu vitia ma-
iora et minorā. sepe fit q̄ iudas
dextez cornu superat. qui tamen
a simistro pepim̄. scilicet q̄ homo

maiora vitia superat et ab ipsis enot
mibus criminibus se preservat. et
tamen minoria non praeservantur ab eis
vincuntur. et adiutoribus fugientibus.
.i. virtutibus deficientibus ab
eis superantur. **Psalme. in.** Dabo pue
ros principes eorum et effeminati
dominabuntur eis

Mortuo iuda emergerunt viri
iniqui in omnibus finibz is
rael. et inualescente fame in terra
tradidit se omnis regio bachi. qui
elegit viros impios et consti
tuuit eos dominos regionis et pse
quebatur amicos iude. et vindica
bat se in illis et facta est tribulatio
magna in israel. **Ora.** Sic vere quoniam iudas dux egregius
.i. bonus prelatus iudeus et officia
lis moritur statim incipiunt pulula
re vires impiorum in patria. qui prop
ter defectus correctiois mali sunt.
et qui tempore boni plati voluntudinis de
lecta sua facere non audebant. **Fir**
eti quoniam tempore bachi. malorum etor
et superior sibi succedit. cui proprie
famem avaricie ois regio aliquo
tiens se tradit. **Quia** quodcumque fit
quoniam subditi famelici auari ma
lum platum eligunt. et eius dominos
se committunt. pro eo quoniam per eum di
tarum statim credunt. **Iohannese. vi.** Que
ritis me. quoniam manducatis de panibus.
Vel ad litteram. tota regio
per fame se sibi tradit. inquit tam
biis efficitur viscerarum. et tota patet
tempore caristie se sibi obligat et submis
tit. **Hec.** Ne plenti prius per pa
nibus se locauerunt. Iste ergo ba
chides. malorum superior sic introduc
tus ad extirpandum intergenter ipios
non attendit. sed potius viros iniquos

eligit. quos in dignitatibus colligat
dominos regionis constituit. bonos ve
ro et iustos viros iude mortui. et
christi vel boni plati amicos persequi
tur et confundit. ita quod tempore suo tubu
latum et angustia in iherusalem. in ecclesia
orientur et insurgit. **Pro. xxviii.** Regnatis impiorum tunc homines.
Istud enim est communione. quia mali
odio habent suos predecessores bonos
et solent post mortem ipsorum amicos in
querentes et ipsos multipliciter gra
uare

Ne habes quod filii iambri. qui
prius iohannes fecit iornathem
occiderunt faciebat nuptias magis
filia eius uirum de principibus canaan
duxerat. ita quod cum appatu magis
no nuptias celebrabat Jonathas
vero et similes memoris mortis fra
tris sui ipsis insidiatis. super eos pro
cedentes ad nuptias irruerunt. et
eos occidentes spolia rapuerunt.
et sic nuptias eorum in luctu et in in
fortunium conuerteantur. **Ora.**

Sic vere sepe fit quod dum filii hominum
vacant nuptias et letiens huius
mundi et postquam filiam chanane
orum. et prosperitatem mundanam
in uxore ducunt. nec facinora que
commisere meditatur aut excolunt.
hostes eorum secundum dyabolus et mors quoniam
in israel latitabat repente eos iter
fecit. spolia dicitur suorum eis au
ferunt. et gaudium suum in tristia
caem conuertunt. **Proverbii. xxxii.** Frustris dolore miserebit et extrema
gaudia luctus. ac

Bachides obtenta regio ui
de multis ciuitates muuunt
ibique custodes ut exercerent mali
tias suas in israel constituit et

collocavit. **Mora** ¶ Sic re
te dyabolus in altis officijs custo
des suos .i. malos officiales collo
cat per quos in israhel .i. contra lo
nos iniurias et grauamia fusi
tat et augmentat. **Deu. xxxii.**
Imma nostri fuit iudices. **G**

Alechimus sumus sacerdos n
quissimus cepit muros san
cte domus interioris et opa phe
tarum destruere. propter qd pe
cussus est et dissolutus palyfi. et
obclusum est os eius. ita q non
potuit amplius loqui verbū. nec
mandare de domo sua. et impedi
ta sunt opera eius et est mortuus
tormento magno. **Mora** ¶
Sic vere sicut videmus mali plati
n superiorē quando se videt i dig
nitatis constitutos. statim inci
punt opa sanctorum vilipendere.
muros. i. obseruātias regulares.
prophetarū. scō n̄ patrū opa et
traditiones destruere. nouitates i
troducere. et illa q p sanctos cuj
magna diligētia facta et ordiata
sunt imutare. Quapropter sepe fit
q diuina sententia ipos punit.
et ad h̄az p alisi v̄l alia infirmita
te dissoluunt. ita q os locutōmis et
confessionis eis tollit. et eos ita s̄
ito punit. q de domo cōsciētie sue
ordinarē aliquid nō punit. et
mala opa que incēpunt dissoluunt.
Gregor. em̄ dicit q hac āiaduersi
dē punit̄ peccator ut monēs obli
uiscatur sui qui dūz viueret obli
tus est dei. **N**el dic q illi sacerdo
tes et reliigiōsi q muros regnans
obsecuantie et opa prophetarum
et statuta sanctorū patrū destru
unt. vñ lingue ad h̄n̄ loquēdūz

et pālissimi ad bēne op̄erādū p̄dūt
et finaliter cum tormento magno
in inferno habitabunt

Capitulum vñdecimū. **¶ 2**

Abitauit ionathas in
iherusalem. et īcepit
edificare et innouare
ciuitatem et extenuare
muros et qd̄is lapidibus monta
tion in circuitu. Et fugerūt alieni
gene quos bachides in munitionib
us posuit. et liberati sunt obsides
quos a filiis israhel ceperant. et cap
tos in munitionibus detinebant.
Onachab. x. **Mora** ¶
Sic vere qn̄ in iherusalem. i. in ec
clesia est ionathas qui īterpreta
tur columba veniens. i. bonus simi
plex et colubinus platus et maxie
quando ibi personaliter habitat et
moratur. ibi pro certo tūc q̄ plu
rima operatur. Edificat enim et ī
nouat locū suū t̄paliē et spūalite
mōte q̄ sion. i. dignitate sibi om̄is
sam extruit in circuitu de qd̄is la
pidibus. i. bonis et v̄tuosis p̄sōis
quas ibi pmouet et introducit p
sonalit et sic cītate ecclēsie sibi co
missile extruit moralit et v̄tualitez
Judith. i. Edificauit ciuitatē de la
pidibus quadratis et sectis. Tūc
ista boni plati p̄ntia n̄ solū i istis
p̄ficit. ymmo et mīta alia bō facit
A facie em̄ ei⁹ fugiūt alienigenē n̄
audētes male face v̄l timoē iusti
cie sue in pāla opacete. Vñ egypt
en dixerūt. **E**xo. xxii. **F**ugiam⁹
israhelē. Dom̄ q̄ obsides ab alie
gēmis tenebantur id est q̄ a malis

ii ii

diuersimode grauabantur per eis
ad iumentum liberantur. Quia boi
prelati presentia fugat malos: li-
berat oppressos: promouet dignos
corripit mores malos. Ideo ad
litteram potest dici de quolibet
homo principe illis. Ezech. xxxviii.
Qd pierat requiream Proph. ix.
Sapietia edificauit sibi domum. ¶

Quoniam ionathas occurrit a
lexandro regi asia apud pto-
lomaidam ubi nuptias celebrabat
et ptolomei regis egypti filiam in
uxorem ducebat. deinde sibi ionas-
thas argentum et aurum. et iue-
nit gratiam in aspectu eius. Et ius-
sit eum rex spoliari vestibus suis et
indui purpura. et collocauit eum
rex sedere secum. et scripsit eum
iter amicos suos et magnificauit
eum. posuit eum duce principem pri-
cipatus. et precepit quod nullus in-
terpellaret contra ipsum. Et sic vi-
ta quidam impn qui ad ascensum
ipsius venerant. visa gloria ipsius
fugerunt et ipsius presentia timu-
erunt. ¶ **Mora** ¶ **Alexander** qui
interpretatur auferens angu-
stias seu alleuians tenebras sig-
natum. qui infidelibus tenebras
erorum per lumine fidei alleuiat.
et eterne mortis angustias auferat.
Ptolomaidam que interpretatur
ad mensuram deducta padysu signat.
ubi secundum mensura mers-
torum cuiuslibet mensura premoru-
dabitur. **Ista** est ergo veritas fi-
nali. quoniam ionathas. iustus et sim-
plex homo veniet ad ptolomaidam
id est ad padysum ut in tempore
tritici mensuram capiat. et ut in
coniuersis celestibz occurrat perso-

Maliter regi christo sic fieri quod rex vi-
dens ipsum habet et presenta au-
rum diuinae gratiae et caritatis. ac
gentium mundiae et puritatis.
ipsum in multo honorabit. et
eum idum est suis scilicet mortalitate
exult. et purpura eternalis glori-
e ipsum decorabit. Quia secum in eter-
na quiete sedere faciet. et amicorum
suum ipsum constituet. et princeps eum
faciet. et accusatores eius scilicet de-
mones ab eo separabit. et cetera ad
uersa omnia securitatem perpetuam
sibi dabit. ¶ **Esdras. viii.** Tunc ait
rex. quia multus es sapiens. pro-
imus michi sedebis et cognatus me-
us vocaberis. ¶

Hpollo dux demetri regis
ionathan ad descendenduz de
montibus in capum prouocat et
ibi pli sibi parat. Tu solus iact
resistis nobis. qui potestate exer-
ces cetera nos in montibus. sed descen-
de ad me in capum ac. ¶ **Mora**
¶ **Sic vere dyabolus sume natura ho-
minis de mortibus contemplatus ad
capum extorris actionis trahere
Vel de morte religionis ad capum
mundane habitacionis speras cetera
ipsum faciliter puerale. ¶**

Octo apollo in milia de exerci-
tū suo ad templū dagō fugeret.
sionathas ipsum precepit igne tem-
plo adhibuit. et octo milia una cum
templo accedit. ¶ **Mora** ¶ **Sic ionas-
thas Christus finaliter apollomus.** dy-
abolū viceret. et exercitu te protinus
quoniam templo huic mundi securos
se esse reputat in inferno deinceps et
succedit. ps. Ignis annus ipsum prece-
det et consumabit in circuitu ac. ¶

Capitulum duodecimum ¶

DTholomeus rex egyp-
ti dederat alexandro
regi asie filiam suam i
vxorem. Tāde mōci
piuit regnū; ipsius. et quetebat
in dolo optinere illud et adiun-
ge re igno suo. Et ideo congregauit
exeritum suum sicut arenam mā
nis et intravit regnum alexandri
et apiebant ei ciuitates. sicut eis
preparat alexander. p eo q̄ soci
eius esset ptholomeus. et cōfidēt
in eodem. Ipse vero statim ciuita-
tes occupabat et ibi p custodia
suo nomine facienda milites assig-
nabat. Et intravit ptholomeus
antiochiam. et impoſuit sibi duo
dyademata sc̄; egypti et asie. Fi-
liam suam quā alexandri dederat
abstulit ab eodem imponens ei li-
cet false q̄ ipsum voluerat occidiſ-
ſe. et dedit eaz de mētrio inimico
alexandri. Et vēnit alexander co-
tra ipsum in p̄eliū et victus fuit
et fugit in arabiam. et sic ptholo-
meus obtinuit regnū eius. Gadiel
autē arabs abstulit alexan-
dro caput. et misit illud ptholo-
meo. Verūptamen sic actum est
q̄ dictus ptholomeus post tantā
gloriaz tam proditioſe acquisitā
infra tres dies mortuus est. exer-
itus vero eius qui erat in castis
decidit eos qui erant in custodis
ciuitatum. pmo. Mach. xi. //

Mora ¶ Ista possunt exēplari
te allegari cōtra multos et post
contra proditōes qui i dolo s̄b spe-
cie amicacē occupant aliquorū
dignitates et regna. et tamē pub-
lice rūpunt fedus et amicacē quāz
habuerāt cū eis. imponentes fal-

sa etamina vt occasionez habeant
ab eis recēdendi. quia sicut dicit
Proub. xvm. Occasionē q̄at qui
vult ab amico recēdere. Ista potis
sime patent i ambitōis qui igno
status suū non contenti: ambiūt do
minia aliorū. ita q̄ fraude et malici
a interuenient ipsos aliquando
egno et dignitate priuāt et dyad-
emata honoriū alieni occupant
Ipro. xix. In capite eius multa
dyademata. Sed tales non consue-
uerunt in talibus usq; ad finez p
sperari. qm̄ vbi habuerint qd̄ cu
pierant. subito solent morte vel
infortunis pregranari. et de exē-
citibus qui seq̄lātūr euz. i. de suis
fautoribus et amicis alē in alterū
solet debachāi. Ezech. xxvii. Ergo
ne vīnea ista p sperabit. nonne
aq̄la radices eius euellū et fructū
eius distinget et siccabit oēs pal-
mites germinēis ei⁹ et atestet **II**
la em̄ q̄ fraude et violētia acq̄ruē
non solēt duraē. sed subito de sicē
sicut ad litterā videm⁹ de titānis
vii. Eccl. x. Omnis potētat⁹ bee-
uis vita. et **Seneca** dicit. q̄ vio-
lēta impia non perseverant. //

B ¶ Vel si vis allega contra
falsos mundi amicos. q̄ semper se-
vertunt ad illum qui obtinet. et
qui n̄ diligunt hominē nisi q̄diū
prosperat. Iste enī alexander
q̄diū ēgnū tenuit. ab isto gaddi-
el supponitur dilectus fuisse. et
ideo dum victus dicatur ad ara-
biā refugisse. iste tūc videns eius
infortunium ipsū āpli⁹ n̄ dilexit
s̄ poti⁹ p amicacē sua illi⁹ q̄ ēgnū
acq̄sieāt caput ipi⁹ āputauit. Sta-
ti em̄ q̄ q̄s reit ad ifortunū et q̄

ij ij

pot regnum amici sui pristini ipsi
sui ab hominane et inimicos ei v-
tunet. et amiciam illorum q reg-
nat et qui de facto prosperantur
totis viribus applexantur. Pro
xiiii. In proximo suo pauper-
odios erit. amici vero diuitiz mlti
ti. C Vl allega hec
de mutatione regum. similiter em-
ca. dictum est. q antiochus rex
grecorum occupauit egyptum et reg-
nauit super duo regna imposuitq
sibi duo dyademata. egypti et gre-
cie. Econtra vero hic habemus. q
rex egypti occupauit asiam. et si
bi duo dyadematata imposuit et su-
per duo regna regnauit. Quia
quatum vnu regnum exaltatur
tantu aliud depinitur. et qntu al-
terum alteri quod fecerit tam
ab eo sustinere cogitur. Psa xvii
Erunt capientes eos. qui se ceperant
et subiunct exactores suos. D

Demetrius videns q filiū ē
ra in cōspectu eius. iaz secu-
rus in regno remisit exercitū su-
os excepto reguno exercitu insu-
larum. apertos enim milites cōpa-
trias remisit extraneos rūnuit.
Et inde factum est q exercitus su-
i sic remissi ceperunt euz odio habe-
re et cōtra eum murmurare. Quia
propter triphon occasione accep-
ta contra eum rebellauit. et exer-
citus remissos secū contra ēgē ha-
buit. et antiochum alexandri fili-
u de arabia accersuit et in quo
ipi collocauit. Ciues sui de pto-
maida contra eum surrexerunt.
et eū occidere voluerūt et euz ad
palacium fugere compuleūt. quez
tra milia iudeorū sibi a ionatha-

in auxilium missa liberauerunt. et
centū milia de ciubus occiderunt.

T Ora Illud pōe
allegari q non est tutum nimis o-
fidere i pace et prosperitate sua.
si em̄ iste demetrius semper timis-
isset et infortunia que accidere po-
tuisset preuidisset. nūq̄ exercitū
dimisisset. et sic nunq̄ tribulatio-
nem incurrisset. Hene dicitur er-
go dicitur. Provib. xxviii. He-
tus homo qui semper est pauid⁹

T E Vel dic ora
fatuos principes et magnates. q
magis diligunt extraneos q pro-
pinquos sibi. a i suis curis et ob-
eis continent et promouent pe-
gnos. ipsosq̄ p̄dilectos hēc
et caros. suos at repellunt. Quia
propter quādoq̄ sepe fit q odii
suum solēt incurtere. ita q ho-
stibus suis solent adherere et ipz
de regno et dominio aliquoties fu-
gare. et contra eū rebellare. Naz
iustum est q homo illos quos i p-
speritate et pace existens repudi-
at tribulationis tempore non in-
ueniat. immo perdat. Tutum
est ergo principi suorum amicizias
custodire et non nimis extraneis
adherere. quia sicut dī. pmo Thi
mo. v. Vbi dī Si qs at suorū et
maxime domesticorū curā n̄ hēt fi-
dem negauit. et ē infideli detinor.
Ecc. ix. Ne derelinqs amicū anti-
quū nouū nō erat similis huic

Capitulū decimū tēcū. A
Dost pacta in mea cū spa-
ciatis et romāis hic fit
mētio quo trionfērēt
antiochi p̄nceps maior

ad regnum nisi ambebat. Quia propter antiochum dum suum occidere cogitabat. Verum tamen quia sciebat ionatham ducem iudeorum esse regis strenuissimum de feso rem. ante omnia ipsu occidit et cep tauit. et multis machinatioibus circumventum occidit. postea solus cum rege ambulans ipsum prodito se interficit. et sic imposito dyade mate loco ipsius regnauit. sicut patet infra. cap. sequenti. i. Machab. xii.

Hec habes quod cum triphon vel let ionathan occidere et non posset. pro eo quod cum exercitu venierat. simulauit amiciam et dona sibi tribuit. et eum per alijs principibus honorauit. Tandem remittere exercitum sibi suggestit. Et promittens se sibi velle tradere regnum principie et eum negotiens regis pfecte. usque ad ptolomaideam secum duxit. ubi ipsu statim ligauit comites eius scilicet mille viros quos secum duxerat occidit. ipsu vero satiato post cum duobus filiis inter fecit.

Triphon qui nitebatur occidere dominum suum signat dyabolum qui perireaut occidi christi. Jonathas qui colubam interpetatur hinc vitum simplicem atque unius stuz. Sic ideo est quod triphon dyabolus summe optat ionatham. i. vitum ultimum per peccatum interficiens. et ip-

sum per temptationes solet ad se quod si autem dolose ad laqueum conuocare. Sub spe enim boni ipsu ad se vocat ut occasione temptata ipsu occidat. exemplo Jael qui sisaram ad se vocauit. quem secum dormientem occidit. Intra inquit ad me domine ne timeas. Iudicium. nn. Sed ruerat quam doctri inuenient cum isto ionatha exercitum virtutum et sanctorum. ad quos per devotionem habet patrociniu. quod in ipsum non potest manu mirare. nec ipsis per fortis temptationem inuadere. Ideo ante omnia iste tempus quod virtutum exercitum dimittat et sanctorum auxiliu non expositat. ipsis mundi diuitiis magnificat quod ad hoc facit. ut facilius ei credat et ad mortem ipsum trahat. Propositum. Fau distillans labia merecias nouissima vero eius amara velut absintiu. Ergo officia et negotia regis. i. alta officia et dignitates seculi promittit sibi tradere. dum tamen exercitu in virtutum vel dimittere. et per consensum in peccatum descendere. Ad hec ergo officia vel negotia homo per affectum vel effectum quandoque a dyabolo trahitur. ad que cum descendit statim ab eo vinculis mala rum concupiscentiarum ligatur. et tandem diversis vitis strangulatur. et ad eternum interitum deputatur. dum enim hoc virtutum exercitum dimittit et secum negotia occupat morte culpe et penitentia faciliter incurrit. Unde ergo sufficit sapiens. Eccl. xx. Non credas immo tuo ieiunio. quod sic ibide. iugis oculi suis lacrimabiles similes. et si inuenient tempore non satisficiunt sanguine.

B ii. nn

Dicitur hic quod simonius mortuus
ionatha fratrem suum ipsum in
modum sepelivit. et super sepulchrum
pris et meis et quod tuorum fratum suorum
sepelit piramides posuit. Et hys
circumposuit columpas magnas et
super columpas arma et circa ae-
ma nauem ad eternam memoriam
sculpsit. que a nauigatis ma-
viden poserant. Dic moraliter quod
modum quod interpretatur diuidi-
cacio. signat mentem que se ipsa
djudicare tenet. quod secundum apo-
stolum si nos ipsos djudicaremus
non iudicaremur. Dico ergo quod
homo iustus in modum. in consci-
entia et memoria debet sepulchra
parentum suorum et amicorum facere. in
quatum morte eorum debet in men-
te habere. Septem etiam piramides
ibi debet constituere. inquit
septem opera misericordie debet pro ai-
mabus istorum facere. Sculpturas
etiam bonorum exemplorum extre-
us alios demonstrare. in quibus colum-
nas. et boni positae firmitate. anima
et bonorum operum probitatem. na-
ues. et contemptus seculi leuem et
transitoriam agilitatem debet sculpere.
ut sic nautis. et hominibus per mare hu-
ius mundi nauigatis exemplum
et spectaculum possit esse. Ista em-
tria seu columpner: naues: et arma
perseverantia contemptus mundi. bo-
ro opera: memoria mortis contimantur.
Et dum aliorum morte in mete-
gerimus in nobis spiritualiter geni-
rant. Et ideo de isto simone. et de
viro iusto potest dici illud. Job:
xxi. Ipse ad sepulchrum ducetur.
et in congerie mortuorum vigila-
bit. **C**

Hec habes quod simoni abiecta
in immundicia de gaza: et fu-
gatis alienigenis. posuit ibi viros
qui legem scirent et munivit eam.
Tunc **M**ora **C**asa que inter-
pretatur fortitudo domini signata
simoni qui interpretat obedies signi-
ficat bonum platum qui deo per alios de-
bet obedire. **I**ste ergo a gaza. et a
uite ecclesie in qua reluet potes-
tia dei vivi. det omnem immundiciam
vitiorum purgare. et alienigenas. et
miles hostium inde fugare. et viros
qui legem dei custodiunt. et bonas per-
sonas det introducere. virtutibus
eam debet munire ut sic se possit
contra hostes spiritualiter viriliter de-
fensare. **V**nus. ca. sequenti die. quod in ar-
ce iherusalem collocauit viros iudeos qui
essent ad tutam etiam ciuitatis et te-
gionis.

FCapitulu decimi quartu **T** **7**

Hec dicitur capitulo decimo quartu
simone summo sacerdote
populi iudeorum fuit mil-
tipliciter prosperatus.
et quod misit romanam amicam en-
uare. et quod clipeum aureum conde-
xit mille milia iussit accepere. Sed de-
de oibz istis nichil ad presens tangitur.
Item in hoc capitulo decimo qui
to sit metio quomodo trahitur per
antiochuz filium demetrum fugat.
quomodo ipse antiochus contra
simonem indignatur. et quomo-
do cendebat missum cum exercitu a in-
da filio simonis sit supatus et oia per-

Hmittor: quia nichil moralitatis vi
deo
Quam perambulat et simon re
gionem uide descendit in ca
pum iericho. ubi ptholomeus fili
us alobi qui gener ebat summi sa
cerdotis duies in auro et argento
qui erat in campo iericho ipsius ad
coniuicium suscepit. Simon vero
ad eum cum duobus filiis iuda et
ionatha sicut ad amicu intravit.
verum quia iste ambiebat ad regi
onis ducatum instaurato coniuic
vicos occultari fecit. et tandem si
mone cum filiis inebriatis et letis.
iste suis supptis armis in eos irru
it. et ipsos neq[ue]ter interfecit. Et
statim ad occupandum iherusalem
et sanctificationem milites destia
uit. Iohannem vero symonis filium
qui tunc erat in zazara occidi uisit.
Sed ille hoc pre cognito precauit et
illos qui ad occidendu eum venerant
uigilauit. Machab. xv.

Noā
Iste proditor ptho
lomeus dyaboli signat. quia iste
est qui summe captat simonem et fi
lios eius. bonum prelatu et bo
nos ipsius imitatores de medio tol
lere ut sic possit in regione. i. in po
pulo ad libitum impare. Quia er
go per fortitudinem contra istos p
ualere non potest. ideo aliam vi
querit. ipsiisque coniuicium mudiæ
prosperitatis ppatur. et vino delic
iarum ipsos inebiat. Quos pro cur
to cum bene vident letos et ebrios
et vino. mudi prosperus bene ple
nos tunc se et occultos suos mini
stros. temptationes contra eos
armat. et sic in diversis vitiis eos
temptans pro voto suppat atque ne

cat. Et sic statim costituum quod
pauerat. et totam mundi gloriam
in luctum et tristiciam eis mutat
et. Regu. xm. Cum temulentus
fuerit a mon vino. peccitate eu[er]e et
interficiate. Vnde si vis dic quod iste dy
abulus quando videt sciz hominem
bene letum. et in coniuicium munda
ne prosperitatis immersum. tunc
occultos socios sciz mortem et infor
tunia contra eum vocat. et sic per
mortem temporalem et eternam
ipsos interficit. vñ Machab. ix.
dicitur. Conuerte sunt nuptie in lu
cetum. vox in usicorum suorum in
lamentum

Expliunt Moralisationes super primum librum Machabeorum
Inapiunt Moralisationes super secundum librum Machabeorum

Capitulum primo

A

Nicodus
ix cui e[st]
in psidis
et immi
sus exeti
tus cum
eo. auari
tia ductus
voluit te

plum habuit ubi thesauros abscondi
tos esse audierat spoliare. sed obli
lio sacerdotis seductus. cum paucis tem
pli ut pecunias accepit ingressus.
sacerdotes statim templum clau
serunt. et aperto templi aditu mit
tententes lapides ipsum cum suis occi
derunt et membri statim diuidentes

ij v